

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קמ"ז | פרשת כי תבוא | תשפ"ג

לונדון	ניו יורק	בני ברק	ירושלים	זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בגמ"ח: 21:29 אי.ת.שבת: 21:11 כנסת השבת: 20:02	בגמ"ח: 21:00 אי.ת.שבת: 20:38 כנסת השבת: 19:31	בגמ"ח: 20:34 אי.ת.שבת: 20:00 כנסת השבת: 19:00	בגמ"ח: 20:36 אי.ת.שבת: 19:57 כנסת השבת: 18:44	

חשיפה: הכרעתו של מרן פוסק הדור הגר"מ פיינשטיין אצל איזה רופא לעשות ניתוח לב פתוח | עמ' כ"ב

סגולה: סגולה לשפע ברכה והצלחה - להשאיר עסקיו סמויים מן העין | עמ' ג'

אקטואליה: האם מותר לשחק במשחק אותיות מגנט בשבת? | עמ' י"ד

השבוע בגליון:

פנינים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

מדוע ביקש רבי ברוך בער 'פעמיים' מחילה מהפועל שהועסק בביתו

ולתתקן עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת ולהיתקן עם קדש לה' אלקיך כאשר דבר (כו, יט)

הגר"צ רבי ברוך בער מקמניץ זצ"ל נכנס פעם אחת לביתו, ומצא שם פועל שעסק בתיקון חפץ מסוים, פנה אליו הרב וברכו בברכת בוקר טוב בשפה הפולנית, הלה חיך, וענה במשפט ארוך בשפה זו, הגר"ב שלא הבין את השפה, ביקש מאשתו שתשאל את הפועל מה אמר, הפועל המשיך לחיך וענה באידיש עסיסית: "עניתי לכבודו בפולנית, לפי שלא היה צריך לברכני בפולנית, כי אני יהודי ושפת אידיש אינה זרה לי".

לשמע הדברים חוורו פני הרב, והוא מיהר לבקש את סליחת הפועל על שחשב עליו שהוא נכרי, השיב הפועל: "הרב צודק אני באמת נראה כגוי... אך לא נפגעתי, ואין זה משנה כלל לגבי".

הדברים הסעירו את רוחו של הגר"ב, והוא עמד והסביר לפועל מה רב ועצום ההבדל בין ישראל לעמים בכללותם, ובין כל יהודי לבין גוי בפרט, הן מצד שורש נשמותיהם, והן מצד עדינות מידותיהם, וכן מכוח זכות האבות ומורשת הדורות, כל זה בנוסף להיותם העם הנבחר המעותדים לשפע של אושר בגאולה הקרובה. בסיום, שב וביקש את סליחתו.

השיב הפועל מיד: "חיקויי פנינים? וגם משומשים? הייתי אומר לה: אל תתרגשי, אין זה שווה את הצער". "זהו בדיוק מה שהיא אמרה", המשיך הגר"ב לספר.

"בערב שאלה אביה: היכן השרשרת, והיא סיפרה לו את אשר אירע. הרים האב את קולו בזעקה: הרי מדובר בשרשרת העשויה מפנינים אמיתיות שערכה רב מאוד, שעברה במשפחה בירושה מדור לדור!!! מה דעתך? שאל הרב.

הפועל היה נבוך: "איני יודע, מצד אחד היא מחלה לה, אבל הרי זו מחילה מוטעית, שכן היא לא ידעה על מה היא מוחלת, אילו היתה יודעת מהו השווי האמיתי בוודאי לא היתה מוחלת ואף לא היתה משאילה".

"והרי כבר ביקשתם, וסלחתיו!", העיה הפועל בתמיהה.

"איך מביך" אמר לו הרב בהתרגשות, "הבה אסביר לך: נתאר לעצמנו שאשה נפטרה והותירה אחריה בת צעירה, הבת ירשה את בגדי האם ואת תכשיטיה, על הבגדים ויתרה, כי לא תאמו למידותיה ולטעמה, אבל את התכשיטים קיבלה בשמחה, אף על פי שהיה נדמה לה שמדובר בתרזים דמויי פנינים, בכל זאת חשקה בהם. יום אחד ביקשה חברתה לשאול ממנה את השרשרת, והיא נענתה ברצון, למחרת הגיעה החברה נבוכה, ובפיה התנצלות "השרשרת אבדה", כאן עצר הרב את שטף דיבורו, ושאל: כיצד היית אתה מגיב במקומה?"

מסר אור החיים הקדוש לפרשת השבוע עמ' כ"ב

פניני אביר יעקב עמ' ו'

יש לו "יארצייט". השיבו הגבאי, שנזכר מאוחר, ישנם כמה בר מצוות, וכמה חיובים, ואין עליה פנויה. אמר, שמצידו מוכן הוא לעלות לקריאת התוכחה... אינו חושש, מקיים הוא בעלייתו מצוות כיבוד אב, שהגמל בקידושין (ל"א): אומרת מכבדו בחייו ומכבדו במותו, ו"שומר מצוה לא ידע דבר רע" (קהלת ח, ה), וידועים דברי ה"גודע ביהודה" (קמא, אבן העזר י) שמתור לייבם אשה שמתו כל בעליה - "קטלנית", כי שומר מצוה לא ידע דבר רע. אמר הגבאי: "נשאל את הרב".

שאלו את מרן הגר"ח קניבסקי, ואמר "בשום פנים ואופן", ולא העלוהו. לאחר התפילה נשאל: מדוע היה כה נחרץ, הרי זו באמת מצוות כיבוד אב, ואם הלה אינו חושש מדוע נחשוש עבורו.

ענה: משום מעשה שהיה, וסיפר: אברך בן תורה נזכר בשעתו שיש לו יארצייט אחר אביו, וכבר נקבעו כל העליות, והסכים לעלות לתוכחה, אמר שאינו מקפיד, ולא יקפידו עמו.

שאלו את אבי (הסטייפלר) והסכים. כעבור זמן, הודיעוהו שדודו נפטר בארה"ב, ובהיותו ערירי, הוריש לו את כל הוננו. טס לארצות הברית והתברר שמדבר בנכסים רבים והשקעות מסועפות. זכה ליועצים מהימנים שהדריכוהו ועזרוהו להתמצא בסבך ולהשתלט על המבוכים העסקיים, נשאב לעולם העסקים ועשה בו חיל. העביד את משפחתו לבורו פארק, והיה לנגיד תומך תורה ביד רחבה. השיא צאצאיו בהרחבה והמשיכו לשקוד על שערי תורה בלא טרדה.

לימים ביקר בארץ ונכנס אל אבי, מסר לו סכום כסף גדול לחמוך בלומדי תורה, והעיר שברוך השם לא ארע לו דבר מעלייתו לתוכחה. אדרבה, מצוות כיבוד אב עמדה לו והתעשר עושר רב.

שמע אבי וכל גופו הזדעזע, מה אתם מדברים! התוכחה לא השפיעה? הרי לפני היתם בן תורה ועכשיו אתם בעל הבית סוחר פשוט. לכן, סיכם ר' חיים, לא הסכמותי...

ספר והגדת (להגר"י גלינסקי זצ"ל)

וקשה וכי לא סגי הקללות שנאמרו בהדיא עד שהוצרך להוסיף גם מה שאינו כתוב. ולהג"ל א"ש, דע"י שלומדים הקללות ניצולים מהם, ותינה אלו הכתובים, אבל אלו שאינן כתובים הלא לא שייך בהם לימוד, ועל כן נאמר דגם כל חלי וגו' אשר לא כתוב וגו', הכל נכלל בפרשה זו, ממילא כשילמדו פרשה זו יהיו נפטרים מכל הקללות האפשריות גם מאלו שאינם כתובים בפירוש וא"ש.

גה"צ רבי נתן גשטטנר בספרו להורות נתן - בפרשתנו

רמז נפלא בפסוק למצוות שהן בעמידה

הספת ושמע ישראל (כו, ט).

מובא ברשב"ץ ובאורחות חיים, דבפסוק זה "הסכת ושמע" יש רמז למצוות שהן בעמידה ה-הלל (קריאת הלל, אר"ח תכ"ב סעיף ז). ס-סוכה (נטילת לולב במעומד, אר"ח סימן תרנ"א סעיף ה' במג"א). כ-כהנים (נשיאת כפים, אר"ח סימן קכ"ה סעיף י"ד). ת-תפילה (אר"ח סימן צ"ד סימן ח'). ו-וידוי (אר"ח סימן קל"ד סעיף א' וסימן תר"ז סעיף ג'). ש-שופר (אר"ח סימן תקפ"ה סעיף א'). מ-מגילה, הברכה וקריאתה לכתחילה (אר"ח סימן תר"ץ סעיף א'), ע-עומר, ספירת העומר (רא"ש סוף פסחים ואר"ח סימן תפ"ט סעיף א' בקמה - בקומה).

אמרי שמאי - בפרשתנו

ניזוק מהתוכחה ונעשה מן תורה לעשיר בעה"ב...

והיה אם לא תשמע בקול ה' אלקיך וגו' (כת, טו).

אברך פנה אל הגבאי בבית הכנסת "לדרמן" בבני ברק, וביקש עליה בשבת פרשת כי תבוא.

"עתה בוודאי תבין לרחשי ליבי", התרגש ר' ברוך בער, "הרי זה ממש המקרה שלפנינו! חשדתי בך שהינך גוי, ולכן פניתי אליך בבקשת מחילה, ואתה מחלת כי לפי הבנתך לא קרה שום דבר. לפי תפיסתך, יהדות היא ענין פנינים מלאכותיות. אולם עליך להבין שאין זה נכון כלל וכלל! כי כאשר מדובר ביהדות, יש לנו עסק עם פנינים של מלכות, ירושת דורות! זהו אוצרנו הנפלא אשר לא יסולא בפז! אילו היית מודע לכך, היית נפגע עד עומק נשמתך. לצערי עלי לציין, סיים הגרב"ב, "שלפי התרשמותי, גם עתה, אחרי שהסברתי לך, הנך מוחל בלב קל מדיו".

לקח טוב - אשרינו (בפתיחת הספר)

דוקא הארורים נכתבו שיצאו ידי חובה בקריאתן בתורה משא"כ הברכות יתקיימו בפועל

אלה יעמדו לברך את העם וגו' ואלה יעמדו על הקללה וגו' ארור האיש וגו' (כו, יב-טו).

ויש להבין אמאי נאמר מפורש בקרא דוקא הארורים ולא הברוכים, והוי ליה לומר גם את הברוכים שהרי הקדימו לומר את הברוכים.

ונראה עפ"י דאיתא בשם הה"ק מהר"י מבעלזא ז"ל, דכשולומדים פרשת התוכחות שבתורה ממילא ניצלים מהקללות ח"ו, שהרי אמרו חז"ל (מנחות קי). העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכמו כן ע"י שעוסקים בפרשת התוכחות ניצלין מן התוכחות עצמן, ונפטרים מן הקללות ע"י הלימוד.

ועפ"ז אתי שפיר מה שנכתב בתורה דוקא הארורים, כדי שעל ידי שילמדו ישראל את הארורים יפטרו ממנה, אבל הברכות אין צריך לכתוב כי אלו יתקיימו בפועל. ובזה יובן מה שנאמר להלן (כה, סא) גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת יעלם ה' עליך וגו',

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

לדיני ממונות הקש 1 | לענייני גיטין קידושין וענייני יוחסין הקש 2 | לשאר עניינים הקש 3

סגולה לשפע ברכה והצלחה - להשאיר עסקיו סמויים מן העין

יצו ה' אתך את הברכה באסמיקך (כת, ח).
 איתא בגמ' (תענית ח:) אמר רבי יצחק אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי (המכוסה) מן העין שנאמר "יצו ה' אתך את הברכה באסמיקך".
 המהר"ל מפראג (נתיב העבודה פ"ג) ביאר על פי זה מה שאמרו חז"ל (ב"ב כה:): "הרוצה להעשיר יצפין", יצפין מלשון צפון, ספון וטמון, שלא יהי הברכה בגלוי אלא סמוי מן העין, ואז יכולה הברכה לחול.
 במדרש (במדב"ר כ"ב ז') איתא: למה נקראו שמן "נכסים" שנכסים מזה ונגלים מזה. והקשה הגה"ק החידושי הרי"ם זצ"ל, א"כ אמאי לא נקראו שמם "נגלים".
 ותירץ שאין שמירה לנכסים אלא בזמן שהם נכסים ולא נגלים, כמו שאמרו חז"ל אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין.
 ב' טעמים עיקריים נאמרו בזה. א. המהרש"א (בחידושי אגדה ב"מ מב.) ביאר, שבדבר שאינו סמוי ומכוסה, אין הברכה שולטת בו משום עין הרע של אדם. ב. הישמח משה (בפר' תולדות, הסגנון כדלהלן הוא בספר קדושת יו"ט) כתב בטעם הדבר, דהקב"ה יסד ארץ להנהיגה על פי הטבע, ואין רצונו לעשות נסים בכל עת לשדד הטבע רק לעתים מועטים, וא"כ בדבר המדוד ומנוי, היעשה ה' ארובות בשמים לתת בו ברכה באופן אשר ינגד לשכל האנושי. אולם בדבר אשר מספרו לא נודע ולא ניכר כל כך הברכה, בזה יתן ה' ברכה מרובה.
 ומוסיף הישמח משה: "וכן הוא בכל העניינים, אם יתבונן וישיג אדם בשכלו שעל פי הטבע אי אפשר שירויח בעסקיו כל כך, לא יתברך באופן שהוא נגד שכלו, על כן טוב לאדם אם לא ישכיל ויבין הדבר לאשורו בחשבו המכוון, ואז תבואה זאת הברכה ברכת שמים מעל" ובזה יש לפרש "יוסיף דעת יוסיף מכאוב". וכן "לא לחכמים" דייקא "לחם" עיי"ש.
 ונסיים בהבטחה נפלאה של הרה"ק הדברי שמואל מסלונים זצ"ל, "השומר את עינו מהסתכל ברע הברכה מצויה אצל"ו! ומפרש בזה הכתוב (בראשית כד, א) "וה' ברך את אברהם בכל", בכל ר"ת ברית לרתי לעיני מה אתבונן על בתולה, איש יהודי השומר את עינו מהסתכל ברע הברכה אצלו ממש בכל, כי אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין – ששומר את עינו מראות באיסור ובהסתכלות בפני אדם רשע ומלקרוא בספרים החיצונים, ואם הכל סמוי מעינו אז הברכה מצויה אצלו (בית אברהם – לסוכות).

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

נכה
מתחילים
את היום!

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:
newsletter.mechubarim@gmail.com

הַבְּרָכָה בַּאֲסוּמִיָּה:

הנס הכפול לאברך שהמית עצמו באהלה של תורה... קנה לנוות ביתו טבעת יהלום מדומה-ואח"כ באופן מופלא קיבלה עבורה 30,000 דולר הסכיתו ושמעו:

דקות ספורות לאחר מכן, נכנסת האישה לחנות המדוברת, ומוציאה את הטבעת. "אחיך שלח אותי, שתראה את הטבעת, ותחווה את דעתך..." המוכר לקח את המיקרוסקופ המיוחד, והביט בטבעת במשך דקות ארוכות. לאחר מכן הרים את עיניו בארשת חשיבות, ואמר: "דעי לך, שבידך אוצר נדיר שאין לי מושג איך הגיע אליך. שוויו הוא 30 אלף דולר. במקרה, יש לי הסכום הזה כאן עמדי בחנות. אם תסכימי, נסגור את העסקה כרגע ועכשיו". האישה פקחה עיניה בהתרגשות, ובקול רועד שאלה - "כמה???" "30 אלף דולר", ענה הצורף. קולה נדם. היא הנהנה בראשה לאות "הן", מסרה את הטבעת וקיבלה את הסכום כולו לידיה הרוטטות.

סיפר אחד ממגידי זמננו: הבה ונראה מהסיפור שלפנינו, המוביל אותנו לתובנה, כי ככל שעושים יותר חסד כך זוכים ליותר חסד שמימימי. ככל שאנו מרחמים על הזולת ומסייעים לו כך מרחמים עלינו מן השמים ומסייעים לנו. ככל שאנו מיטיבים עם הזולת כך זוכים אנחנו לראות עין בעין כי ה' יתברך מיטיב עימנו, משפר את חיינו ומעניק לנו מטובו שפע טובה וברכה...

המעשה הבא החל לפני כ-15 שנה, והסתיים בשנה האחרונה. זוג צעיר נישא בשעה טובה ומוצלחת, כשהבעל אברך טרי והאישה משמשת כסייעת בגן ילדים. הם חיו את חייהם בטוב ובנעימים, אוגרים כל אגורה כדי להתקיים. היו ימים טובים יותר מבחינה כלכלית והיו גם טובים פחות, אך תמיד בסופו של דבר הייתה הישועה מגיעה מכיוון לא צפוי בעליל. ילדיהם המתוקים נולדו בזה אחר זה, ומילאו את הבית באור חיובי ושמחה. הכל היה נראה ורוד ונחמד, עד כמה שניתן לומר זאת. אך דבר אחד העיב על שמחתה ואושרה של הרעייה המסורה. בשבתות וחגים, כשהיו מתארחים בבית חמיה וחמותה - הורי בעלה, גיסותיה היו באות גם הן. אך שם החלה כמין תחרות סמויה - למי התכשיטים היפים והיקרים יותר, ואלו בעלות הממון והשררה לא בחלו בשום אמצעים להראות ולהפגין את טבעות היהלום הענודות על אצבעותיהן, ואת השרשראות הססגוניות - תוצאה של אלפי דולרים שהועברו מיד ליד, לבעלי חנויות התכשיטים למיניהן. בתחילה היו אלו רק מגניבות מבטים ורומזות באופן בלתי רשמי על אוצרותיהן, אך במשך השנים הפך הדבר לנושא שיחה רגיש, כשהרגישות הגבוהה ביותר - הייתה מנת חלקה של בעלת סיפורנו.

כמעט בכל מוצאי שבת כזו הייתה שופכת את מר לבנה בפני בעלה, ומגלה טפח וטפחיים מתחושת החידלון שאופפת אותה בשבתות כעין אלו. בעלה היה מרגיעה ומנחם את לבנה, באומרו שהיא ה"תכשיט" היקר ביותר עלי אדמות, ושום טבעת יהלום כזו או אחרת לא תגיע ולו במקצת לתכונותיה ולמידותיה הנעלות. הדברים נאמרו ברוח מפיסת, והאישה התנחמה, עד... לשבת הבאה. מוצאי שבת קודש. שעת הצות. הילדים נמו בשלוה במיטותיהם. הבעל היה עסוק בהתארגנות ליום המחרת. קול בכי חרישי חדר לאזנו הרגישה. הוא עצר לרגע, ועשה אזנו כאפרכסת - האם אזני מטעות אותי? אך לא, צליל הבכי היה אמיתי לחלוטין. הוא קם ממקומו וניגש לחדרו. אשתו ישבה על המיטה, מליטה את פניה בין שתי כפות ידיה, ומתייפחת. כשראתה את דמותו של בעלה בפתח, מחתה את דמעותיה והרכינה ראשה

כמי שנחפסה בקלקלתה.

בעלה עמד כמסומר למקומו. מי יודע מה אירע? אולי היא לא חשה בטוב? יתכן שדבר סתר נלחש על אוזנה מבלי ידיעתה? לכן פנה אליה וביקש לדעת על מה ולמה עיניה טרוטות. "אני רוצה טבעת כמו לכל הגיסות", אמרה, בין פרץ בכי למשנהו. "כואב לי לראות את כולן מתפארות ושמותות בתכשיטיהן, ואני יושבת בדם, רחוקה מכל שמחה...". "אל תדאגי. בשבוע הקרוב אני אדאג לכך שתהיי חלק בלתי נפרד מהחגיגה", אמר ופנה לסלון להמשך הסיפורים, מבין שעניו דומעות גם כן.

הוא ניצל את שעת הכושר ונשא תפילה חרישית לבורא עולם, שיזריח לו אור בקצה המנורה ויתווה לו את הדרך לשמח את לבנה של אשתו המסורה. יום ראשון לפנות בוקר. מיודענו פוסע מעדנות ברחוב הסמוך לביתו. תחת בית שחיו הטלית והתפילין. כשהגיע ל"שמע קולנו", התחנן לבוראו שיעזור לו ויתן לו עצה שתעלה חיוך על שפתיה. תפילתו נענתה עוד באותו היום.

"שמע", אומר הוא לצורף. "ביררתי עליך רבות, והבנתי, שמדובר באדם ישר. ברצוני לסגור איתך עסקה שתניב לך רווחים גדולים." אני מנהל מפעל גדול בארצות הברית, ובו כ-200 עובדים. לאחר חצי יובל, אני מעוניין לפנק את עובדי בתכשיט זהב משובץ ביהלום - ובחרתי בך. 350 אלף דולר. זהו הסכום של הרווח בו זכה מיודענו

לאחר תפילת מנחה, הגיע לחנות תכשיטים מסוימת, שבעליה היה אדם ירא שמים ומוקיר תלמידי חכמים. הוא סיפר לו על רצונו לרכוש טבעת יהלום מרשימה ועל תחנוניה של רעייתו, אך שהכסף ממנו והלאה. בעל החנות שמע את בקשתו, ויעץ לו "אני יכול להכין לך טבעת יפהפייה במחיר של 800 ש"ח, עם יהלום נדיר המשובץ בה". אך כאן קרץ המוכר בעינו ואמר - "אולם האבן איננה אמיתית, ושוויה הוא פרוטות... אך אל דאגה, איש לא יבחין בכך, אלא אם כן הוא צורף מומחה כמוני. מה דעתך?". הבעל חחק בדעתו רגעים ספורים, ונתן את אישורו. הוא לווה מכמה ידידים את הכסף המבוקש, והבטיח לפרועו בחודשים הקרובים.

"יום שלישי היום, פעמיים כי טוב", אמר הבעל לאשתו בחיוך מסתורי, "ברצוני להעניק לך דבר מה שכולי תקווה ואמונה שישמח אותך". האישה לא ירדה עדיין לסוף דעתו, והוא המשיך: "זה משהו שרציית הרבה זמן". הרעייה פתחה את עיניה בתדהמה, כשהבעל שלף מאחורי גבו את טבעת היהלום המרשימה והגאה כל כך. "ה' יברך אותך בכל הברכות הכתובות בתורה", בירכה אותו בהתרגשות. "כמו ששימחת אותי - ה' ישמח אותך". בשבתות הבאות, היא הייתה נינוחה ורגועה. לא עוד מבטים מבוישים. לא עוד עצבות במוצאי שבתות... גיסותיה הביעו התפעלות, ובהננו מול האור את היהלום המשובץ ברוב תפארת.

הימים חלפו. הילדים בגרו, והבנות הגיעו לפרקן. ובבית ניצבת השאלה הידועה כל כך - מהיכן יהיה לנו כסף להשיא אותן? לאחר שנדברו ביניהם הבעל ואשתו, הגיעה האישה (לבדה, כמובן) למסקנה, שהיא תהיה החלוצה והראשונה שתביא את הממון הדרוש לחתונת הבנות, וזאת על ידי מכירת הטבעת עם ה"יהלום" הנדיר... "אני מאמינה שכמה אלפי דולרים ודאי יעזרו לנו להשיא את בנותינו" אמרה האישה, ולא הבינה מדוע בעלה מסב ממנה את פניו.

המבוכה בפניו היתה רבה. להיכנס למבוי כה סתום - לא העלה בדעתו אף בחלום... הוא ניסה את כוחו בדיבורים מיותרים ובעצות שונות, והעלה

ברוך פרי בטןך:

יהודי שסבל ממחלה חריפה בריאותו, והיה מחובר כל העת אל 'מכשיר חמצן' המסייע לנשימה. חיזק את עצמו תדיר באמונה שלמה בהשי"ת, 'טיב ההשגחה' לא מש מפיו, וקיבל את כל הייסורים באהבה ובלב שלם... עד לסוף המפתיע והטוב, לאורך ימים ושנים טובות...

זמן קצר לאחר חזרתו ארצה, נצרך שוב אל 'מכשיר החמצן', הוא התקשה שוב בנשימותיו, אבל כפי שהתחזק וקיבל על עצמו בתוקף בחודש 'אלול' הוא לא התלונן כלל, ליבו היה שלם עם אלקיו, ופיו לא הפסיק מלמלל דברי אמונה שלמה ותמימה: ס'איז גוט! השי"ת וועט העלפין! [זה טוב, השם יעזור], כך היה חוזר ואומר תדיר: ס'איז גוט! השי"ת וועט העלפין! כל קרוביו וידידיו התפלאו למחזה מדהים זה, מנין שואב האיש כוחות הנפש אדירים שכאלה? איך מסתובב לו יהודי עם 'מכשיר חמצן' צמוד כשהחיוך לא מש מפיו... ומתהלך בשמחה ובלב שלם, מלא אמונה וביטחון שהשם יתברך בוודאי יעזור בעדו!

סיפר לי איש יהודי נאמן תמים וישר דרך, מטובי בניה של עיר הקודש והמקדש, אשר לדאבון לב סבל ממחלה חריפה בריאותו, והיה מחובר כל העת אל 'מכשיר חמצן' המסייע לנשימה. המוגבלות והקשיים ואי הנעימות של המחברים למכשיר החמצן ידועים היטב...

אך עם כל זה חיזק את עצמו תדיר באמונה שלמה בהשי"ת, 'טיב ההשגחה' לא מש מפיו, וקיבל את כל הייסורים באהבה ובלב שלם.

לפני כמה שנים, שח לו אחד מידידיו הקרובים לאחר ששב לארץ הקודש מביקור בארץ שווייץ בימי 'בין הזמנים', שם נסע לבקר את הוריו ומשפחתו המתגוררים בעיר 'ציריך' שבשווייצריה, שהאוויר בשווייץ טוב ונעים מאוד כידוע, ויתכן שנסיעתו לשווייץ לתקופת מה תטיב עימו במחלת האסטמה הקשה שסובל ומתקשה בה מאוד.

האיש שמע וקיבל, ולאחר שנועץ עם רבותיו הורו לו שמחובת ההשתדלות לעשות ככל אשר יוכל לרפואתו השלמה. וכך יצא האיש לדרך בימים הנעלים והמקודשים של חודש אלול הקדוש לאחת הערים היפות והבריאות של שווייץ!

תיכף בהגיעו שווייצריה חש בשינוי המידי, האוויר הטוב והמוזכך הטיב עימו מאוד, סדרי נשימותיו עלו על דרך הישר, והוא אפילו לא נצרך שם לאותו 'מכשיר חמצן' אשר נסרך אליו תדיר ולא עזבו ביום ובלילה...

ליבו התרונן בקרב, ובקדושת הימים הנעלים של ירח אלול, לא הפסיק אותו איש צדיק להודות להשם יתברך על העבר ולבקש על העתיד. והעיד בפני שעיך התחזקותו באותם ימים נעלים היה לקבל את הנהגת השם יתברך עימו בתמימות שלמה ובטוב לב, ולהסיר מליבו כל מיני סרך של תרעומות וטרוניה ח"ו.

קעבור כמה שבועות שווייצריות, בהם מילא את ריאותיו החולות מלוא

חרס בידו. האישה דבקה במטרתה למכור את הטבעת, ויהי מה. "אעשה הכל למען בנותי", אמרה. כשראה בעלה שדבריו אינם מתקבלים, הרפה מתחנותיו וייתל בכל לבו שהבושות שעלול הוא לחוות בזמן הקרוב, יתקבלו אצלו באהבה ויהיו כפרה על עוונותיו.

אשתו קמה בבוקר, ארגנה את הילדים, אכלה דבר מה ויצאה עם טבעתה לכיוון מרכז הקניות. חברותיה לעבודה הדריכוה לפנות לחנות תכשיטים שבעליה אדם שנאמן על סחורתו. "הוא יתן לך את שוויה האמיתי של הטבעת הנדירה, אל דאגה", הבטיחו לה. בעל החנות הביט בטבעת מכל הכיוונים. לא הלפו שניות רבות עד שהבחין בזיוף המקצועי של היהלום. "מנין לך טבעת זו, ומדוע הנך רוצה למוכרה?", תמה המוכר-הצורף, והיא סיפרה לתומה את כל קורות הטבעת, וכיצד עומדת היא בפני זיווגי ילדיה בשעה טובה ומוצלחת, כשהאפשרות היחידה שבידה היא למכור את הטבעת.

המוכר הנהן בהבנה, ואמר: "אני יכול לתת לך סכום מסוים, אולם דעי לך – במרחק של כמה קילומטרים מכאן נמצאת חנותו של אחי. הוא מבין הרבה יותר ממני ביהלומים. לכי אליו, וה' יהיה בעזרך", כך אמר, ושלה אותה לדרך.

גיבורת הסיפור שמה פעמיה לכתובת אותה נתן הצורף ההוא. בינתיים, התקשר הוא אל אחיו ואמר: "בידך לעזור לאשה הזו, שמוסרת נפש מידי יום להאכיל את ילדיה, ובעלה אברך השוקד על תלמודו יומם ולילה". האח הבין שבאה לידו מצווה שלא ניתן להחמיצה. הוא גמר אומר בלבו לעשות ככל שביכולתו לתמוך בה.

דקות ספורות לאחר מכן, נכנסת האישה לחנות המדוברת, ומוציאה את הטבעת. "אחייך שלה אותי, שתראה את הטבעת, ותחווה את דעתך...". המוכר לקח את המיקרוסקופ המיוחד, והביט בטבעת במשך דקות ארוכות. לאחר מכן הרים את עיניו בארשת חשיבות, ואמר: "דעי לך, שבידך אוצר נדיר שאין לי מושג איך הגיע אליך. שוויו הוא 30 אלף דולר. במקרה, יש לי הסכום הזה כאן עמדי בחנות. אם תסכימי, נסגור את העסקה כרגע ועכשיו". האישה פקחה עיניה בהתרגשות, ובקול רועד שאלה – "כמה???" "30 אלף דולר", ענה הצורף. קולה נדם. היא הנהנה בראשה לאות "הן", מסרה את הטבעת וקיבלה את הסכום כולו לידה הרוטטות.

"תודה לך. תודה", אמרה וחזרה לביתה, מחכה לרגע שבעלה יחזור מהכולל ויראה במו עיניו את הסכום שאיתו ניתן לחתן יותר מבת אחת... הבעל הגיע, מחכה שעל ראשו יטחו גערות התסכול מאשתו, וביותר, את הבושות שחווה. והנה, פניה קורנות מאושר. בלי אומר ומילים הגישה לידו את חבילת השטרות. "תספור בעצמך", אמרה, והביטה מהצד בעלה ההמום. 20 דקות ספר וספר וספר. "30 אלף דולר... מניין לך כל זה? מה? מי? כמה? למה?". עשרות שאלות צצו במוחו. לאחר שעה, כשכבר דיבר עם הצורף שקנה את הטבעת, הבין ה-כ-ל. בורא עולם חפץ בתפילותיה של רעייתו, שבקעה רקיעים בדמעותיה, והביאה את האושר לביתם.

כן, בורא עולם לא נשאר חייב לאף אחד. חודשיים לאחר אותו המעשה, הגיע לחנותו של הצורף אדם בעל חליפה מחויטת, עניבה בגוון ארגמן בוהק, שערו מסורק בקפידה, וכולו אומר הוד והדר. "שמע", אומר הוא לצורף. "ביררתי עליך רבות, והבנתי, שמדובר באדם ישר. ברצוני לסגור איתך עסקה שתניב לך רווחים גדולים. אני מנהל מפעל גדול בארצות הברית, ובו כ-200 עובדים. לאחר חצי יובל, אני מעוניין לפנק את עובדיי בתכשיט זהב משובץ ביהלום – ובחזרתי בך". 350 אלף דולר. זהו הסכום של הרווח בו זכה מיודענו. יש אנשים שהממון מעביד אותם על דעתם, ויש כאלו שבזכות דעתם מעבירים הלאה את ממונם!...

שִׁלַח לַחֲמַךְ עַל פְּנֵי הַמַּיִם:

**סגירת מעגל מרגשת בין הנדיב לבין החתן
שקיבל את כל הוצאות חתונתו... והחלמתו
הניסית של הנדיב...**

**הוא לחץ את ידו של יוסי בחום, ואמר לו: 'אני כבר יודע
שהניתוח יצליח, אני כבר מרגיש שהטיפול יצליח!',
אמר למתנדב. 'בעזרת ה', כמובן' - השיב המתנדב
המבולבל שעדיין אינו מבין, וכולו תוהה מה מתרחש
לנגד עיניו. אז הסביר לו ר' משה, 'הרי זכיתי לשאת
בהוצאות נישואיכם, אני הייתי האיש שמימן את כל
ההוצאות לחתונה שלך ושל רעייתך, וגם את הדירה
בה אתם חיים עד היום הזה!' - אמר ר' משה ושפשוף
עיניו כלא מאמין... 'הלא תבין, הסביר, 'כי אני חש
שברגע הזה, שלח לי אבא שבשמים מלאך להצילני.
מאלפי המתנדבים הפעילים נבחר דווקא מתנדב
שזכיתי להעניק לו צדקה ברוחב לב לפני הרבה
שנים. בטוחני שיש חשבונות שמים בעניין הזה, בורא
עולם שלח אותך אלי! כי כפי שזכיתי להיות השליח
להצילכם בעת נישואיכם, כך נשלחת אתה להציל
אותי בעת הקשה של חיי!'.**

משה נחשב ליהודי אמיד, לא עשיר מדי אך גם לא דל נכסים. התפרנס בכבוד, רכש כמה השקעות, הפרוטות והשטרות היו מצויים בכיסו. אבל דבר לא הכין אותו לרגע הדרמטי בחייו:

היה זה בערבו של יום, כשבביתו נקשו שני יהודים מוכרים, וביקשו את עזרתו למען כלה יתומה שצריכה להינשא.

הוא קיבלם בכבוד רב, האזין לסיפור קורע הלב על הנערה המסכנה שהתייתמה מאביה, והקשיב גם למצב הכלכלי הדחוק של הצדדים השושיבינים. מבועי הרגש שלו נפתחו, לבו התרכך, ובאחת קם והכריז: 'הריני מקבל על עצמי את כל הוצאות נישואיה - חתונה, נדוניה, הלבשה, קניית דירה, הכל בכל מכל כל. הכל עלי!'.

מבקשי טובתו היו מופתעים מנדיבותו, אך הוא הסביר במילים פשוטות: 'לנערה שסבלה כה רבות לא מגיע סבל נוסף, לא מתאים שגם בעת נישואיה תהא שמחתה באופן המינימלי ביותר. בשביל זה אני כאן!' - אמר, שלף את פנקס השיקים שלו, והעביד את כולו חתום לידי העוסקים במלאכת הקודש להכניס את הכלה לחופה, לבל יחסר המזג... הנערה נישאה, ר' משה עמד בדיבורו ושילם את כל הוצאות החתונה, ולא נחה דעתו עד שראה כי הזוג הצעיר יושב שלו ושאגן בדירה החדשה שקנה להם בפרויקט נאה. הוא שמח

חופנים של אויר בריא צה ומצוחצח, הגיעה העת לשוב לעירו ולביתו שבירושלים, שכן לא יוכל להישאר לגור שם בשווייץ הרחוקה...

זמן קצר לאחר חזרתו ארצה, נצרך שוב אל 'מכשיר החמצן', הוא התקשה שוב בנשימותיו, אבל כפי שהתחזק וקיבל על עצמו בתוקף בחודש 'אלול' הוא לא התלונן כלל, ליבו היה שלם עם אלקיו, ופיו לא הפסיק מלמלל דברי אמונה שלמה ותמימה: 'סאיז גוט! השי"ת וועט העלפין! [זה טוב, השם יעזור], כך היה חוזר ואומר תדיר: 'סאיז גוט! השי"ת וועט העלפין!'

כל קרוביו וידידיו התפלאו למחזה מדהים זה, מגין שואב האיש כוחות הנפש אדירים שכאלה? איך מסתובב לו יהודי עם 'מכשיר חמצן' צמוד כשהחיוך לא מש מפיו... ומתהלך בשמחה ובלב שלם, מלא אמונה וביטחון שהשם יתברך בוודאי יעזור בעדו!

לפתע ביום בהיר אחד חלה התדרדרות פתאומית במצבו, רחמנא ליצלן, הוא חש מאוד ברע, ובקושי הצליח לנשום. הוא הובהל במהירות ברכב 'הצלה' אל בית החולים, שם גילו הרופאים לתדהמתם 'גידול' בריאותיו! השם ירחם.

בבת אחת השתנו כל סדרי חייו, אשר בלאו הכי כבר היו קשים ומסובכים עד כה... והוא נזקק בדחיפות לניתוח מידי, שהגדירוהו הרופאים 'ניתוח מציל חיים'! כדי לכרות ולעקור ממנו את הגידול הנורא המקנן בתוככי הריאות רח"ל.

והנה מה מאוד תמהו והתפלאו הרופאים, כמו בני המשפחה וחבריו הקרובים, כראותם שהאיש לא נשבר ולא מצטער כלל וכלל, אדרבה הוא מצדיק עליו את הדין באהבה, פיו אינו מפסיק לחייך, ולכולם הוא חוזר ואומר, שאם כך הנהיג השם יתברך הרי פשוט וברור שכך צריך להיות, וכך 'טוב' שיהיה!

כל הייסורים שעברו על איש צדיק זה, המחלות הקשים והכאבים, לא רק שלא שברו את ליבו ולא דיכאוהו, אלא אדרבה הם 'חישלו' וחזקו את אמונתו היוקדת שבעתים: וכל מי שבא לבקר כדי לחזקו ולעודדו, נמצא הוא עצמו מתחזק ומתעודד, מדברים ישרים ונכוחים הנוטפים מפי החולה הקשה, אשר שפתיים ישוק משיב דברים נכוחים!

והנה למרבה הפלא הגדול, עם תום הניתוח הקשה, ולאחר סיים האיש את תקופת ההתאוששות, נודע למפרע גדול החסד שעשה עימו השי"ת בגידול קשה זה, שכן ביחד עם כריתת הגידול מן הריאות 'נעלמה' לה לגמרי כל מחלת האסטמה שסבל ממנה שנים רבות.

הוא נעשה אדם חדש לגמרי, כשכל מחלותיו וייסוריו הקשים התנדפו כלא היו, והרי הוא מתהלך כיום כאדם בריא אולם, עם ריאות בריאות וחזקות, נשימות סדורות ותקינות בשלמות! עד מאה ועשרים שנים טובות ובריאות. ובכך התברר ונודע בבירור לעין כל, שכל אותם דיבורים שהיה אומר כל ימיו, שכל מה שעושה השי"ת הוא בוודאי טוב, וכל אותו חיזוק עצום שחזק את עצמו בחודש אלול הקדוש נכונים וישרים, וכל הבוטח בה' חסד יסובבנו!

(טיב הקהילה)

אולי לפני שבע שנים, בתאריך פלוני, באולם פלוני, עם כלה פלונית? שאל ר' משה. 'אכן כן', השיב יוסי ואישר בחיוך רחב. 'אוי, אני לא מאמין!' - קרא ר' משה בהתרגשות ונתן דרור לדמעותיו.

הוא לחץ את ידו של יוסי בחום, ואמר לו: 'אני כבר יודע שהניתוח יצליח, אני כבר מרגיש שהטיפול יצליח!', אמר למתנדב. 'בעזרת ה', כמובין' - השיב המתנדב המבולבל שעדיין אינו מבין, וכולו תוהה מה מתרחש לנגד עיניו. אז הסביר לו ר' משה, 'הרי זכותי לשאת בהוצאות נישואיכם, אני הייתי האיש שמימן את כל ההוצאות לחתונה שלך ושל רעייתך, וגם את הדירה בה אתם חיים עד היום הזה' - אמר ר' משה ושפסף עיניו כלא מאמין... 'הלא תבין, הסביר, 'כי אני חש שברגע הזה, שלח לי אבא שבשמים מלאך להצילני. מאלפי המתנדבים הפעילים נבחר דווקא מתנדב שזכותי להעניק לו צדקה ברוחב לב לפני הרבה שנים. בטוחני שיש חשבונות שמים בעניין הזה, בורא עולם שלח אותך אלי! כי כפי שזכותי להיות השליח להצילכם בעת נישואיכם, כך נשלחת אתה להציל אותי בעת הקשה של חיי!'

קשה לתאר את ההתרגשות הרבה, כשהתברר שהמתנדב שנשלח להיות לעוזר ואחיסטמן בהצלת חייו של ר' משה, הוא לא אחר מהחתן שעבור כל מחסורו דאג ר' משה עצמו, שבע שנים קודם לכן! ואכן, ר' משה ויוסי שהו בחו"ל כחודש ימים, במהלכו עבר ר' משה את הניתוח המסוכן בהצלחה כבירה, כשידו של יוסי - לו סייע בעבר ועתה השיב לו בסיוע - לא משה מתוך ידו. יחדיו עברו את התהליכים הרפואיים הסבוכים, יחדיו התבשרו כי הניתוח הצליח מעל ומעבר למשווער, ויחדיו שבו לארץ כשור' משה בריא ומחייך כמקדם!

(פניני בית הלוי/האמנתי כי אדברה)

והתמלא סיפוק מהעובדה כי זכה להעניק תרומה הגונה להקמת בית בישראל, וחש כי הזכויות הללו יעמדו לו לדורי דורות...

כמה שנים אחר כך, החל ר' משה לחוש כאבים בחזהו. הוא דרש ברופאים, עבר כמה בדיקות וצילומים, ולבסוף, נקרא לחדרו של רופא בכיר לפגישה שהוגדרה רצינית. 'הנוראה שבמחלות!' - פסק הרופא את פסוקו ולא העז

**הנערה נישאה, ר' משה
עמד בדיבורו ושילם את
כל הוצאות החתונה, ולא
נחה דעתו עד שראה כי
הזוג הצעיר יושב שלו ושאנן
בדירה החדשה שקנה להם
בפרויקט נאה. הוא שמח
והתמלא סיפוק מהעובדה כי
זכה להעניק תרומה הגונה
להקמת בית בישראל, וחש
כי הזכויות הללו יעמדו לו
לדורי דורות**

להביט בר' משה שלבו צנח לנוכח בשורת האויב... ר' משה יצא את חדרו של הרופא, ומיד קרס על הכיסא הסמוך. לבו לא עמד לו לבשר את הבשורה לבני משפחתו, עד שאזר אומץ וסיפר לרעייתו על האבחנה המדויקת והכואבת, תרתי משמע.

מני אז הפכו ימיו ויללותיו לסיוט מתמשך, הוא נכנס ובא בשערי בתי החולים, ולבסוף גם עבר טיפול מסוים שנכשל - והטיל עוד סלע ענקית על ליבו המחשב להישבר... לאחר אינסוף התייעצויות

והתלבטויות, ובעצת העסקן הרפואי הגודע הרה"ח ר' אלימלך פירר שליט"א, הוחלט כי ר' משה יטוס לניתוח רפואי סבוך ומורכב בחו"ל. ארגון 'עזרה למרפא' הצמיד לו מתנדב שילווח אותו בהליך הניתוח המסוכן, והם קבעו להיפגש בשדה התעופה לפני העלייה למטוס.

בשדה התעופה פגש ר' משה את המתנדב, זה שילווח אותו לאורך המסע כולו, ויטפל בכל הסידורים הטכניים הדרושים. ר' משה הביט בו פעם ופעמיים, משהו בתויו פניו היה מוכר, ולפתע, הגיחה

ממבועי זכרונו של ר' משה דמותו של המתנדב, כחתן צעיר וחייכן, והוא שאל- צעק-שאג: 'יוסי?!'. אכן כן - השיב המתנדב בחיוך רחב ולא מבין, 'זה אני. אני פה ללוות אותך, להיות אתך'. אבל ר' משה לא שמע, עיניו הצטעפו בדמעות, רעד חלף בגוו וכל כולו התנועע בהתרגשות: 'התחתנת

נביאים וכתובים מאידים כבוד זללה

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

פנינים על הפרשה:

ישתדל שיציאתו מהעולם תהיה כביאתו, בלא חטא

ברוך אתה בְּבֹאֲךָ וּבְרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתְךָ (דברים כח ו). בראשית ברא אֱלֹקִים וְגו' (בראשית א א). בראשית. אותיות 'ישר באת', והיא נמי 'ישר תבא', לרמז על מה שדרשו רבותינו ז"ל (ב"מ קז). על פסוק (דברים כח ו) 'ברוך אתה בְּבֹאֲךָ וּבְרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתְךָ', שתהא יציאתך מן העולם כביאתך לעולם, מה ביאתך לעולם בלא חטא כר יציאתך מן העולם בלא חטא. לפי שאדם כשבא לעולם הזה הוא בא זך ונקי, ועקר ביאתו הוא כדי להרויח איזה הוספה, ואם בעוונותינו הרבים תעה מדרך השכל ודרך אחר יצרו, לא בלבד שאינו מרויח אלא אדרבא מפסיד. ולכן אם כבר עבר עליו רוח קנאה והלך אחר עצת יצרו, בעודו בחיים חיותו צריך להתעורר ולהקין את אשר עות, ולשית עצות בנפשו יומם ולילה ולומר, למה נבראתי ומה הנאה ליוצרי בי כי בראני, אלא ודאי כדי להטיב לי אם עשיתי רצוני. וכשיזכר האדם תמיד שהשם בראו ישר וסבת בריאתו היא כדי להרויח, הנה כשיצרו מפתחו בודאי דלא ישמע לו, דיתמה ויאמר איך השם עשאני ישר ואני משחית מעשיו יתברך:

זה אפשר רמז שלמה המלך עליו השלום בקהלת (ז כט) באמרו 'אשר עשה [ה]אלקים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים'. הכונה שהקדוש ברוך הוא 'עשה את האדם' שהוא הנשמה 'ישר', אבל 'המה' כשנכנסה הנשמה בגוף ונגעשו שנים, הפסידו עצמם וסרו מאחרי השם דבזה צריכים לתן 'חשבונות רבים', אבל אם נשאר ישר כאשר עשהו השם בזה אין עליהם חשבון. וזה שרמזה לנו התורה במלת בראשית, אותיות 'ישר באת', 'ישר תבא', לומר זכר אדם ושים בין עיניך תמיד כי 'ישר באת' כשבאת לזה העולם, ושומר את נפשך מאד לדעת על מה באת כי אם להרויח מצות ומעשים טובים, ותוסיף ישרות על ישרות כדי כשתלך לאותו עולם תלך ישר, וזהו 'ישר תבא':

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות י)

מהות היראה הנצרכת

ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את ה'

רק בעזרת הקב"ה יכול לנצח את יצר הרע

וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אבד אבי ויָרַד מִצְרַיִם וַיִּגַד שֵׁם בְּמַתִּי מֵעַט וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי גָדוֹל עַצּוֹם וְרַב. וירעו אתנו המצרים ויענונו ויהנו עלינו עבדה קשה (דברים כו ה-ו). וצריך אתה לתן הודאה להקדוש ברוך הוא על שעזרך עד שנצחת ליצר הרע, שהנצחון תלוי בידו יתברך, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים לו לב-לג) 'צופה רשע לצדיק', שהוא יצר הרע הרודף אחר הצדיק ומבקש להמיתו, ה' לא יעזבנו בידו'. וזהו שאמר וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אבד אבי, ארמי הוא יצר הרע שהוא רמאי, אבד אבי, דהינו בקש להאבד את אבי, כתרוממו. ואבי האמור כאן הוא יצר הטוב שהוא כאב לאדם, שמורה לו דרך טובה וישרה, ותבת אבי נמי גימטריא י"ג, רומז ליצר הטוב שאינו בא לאדם כי אם עד שלש עשרה שנים. וזהו אבד אבי, לפי שיצר הרע הוא עז פנים ותקיף מיצר הטוב, וכמו שקרא שלמה המלך עליו השלום ליצר הטוב (קהלת ד יג) 'לל מסכן וחכם' ויצר הרע 'מלך זקן וכסיל', ובתקפו של יצר הרע ועזות פנים שלו בקש לאבד את יצר הטוב. וירד מצרימה. דהינו, שאין יצר הרע מתגבר על האדם ביותר עד שלש עשרה שנים שבא יצר הטוב, ובאותה שעה בא יצר הרע בחילותיו ומצר על האדם במצרים רבים, בהרהורים ומחשבות רק רע כל היום. וזהו וירד מצרימה, דהינו, מצר על האדם בצרות רבות ומחשבות והרהורים רעים:

יצר הרע מפתה בתחילה מעט ולבסוף שולט באדם

ומתחלתו ויגד שם במתי מעט, שמתחלה בא יצר הרע בפתוי מעט, כמו שכתוב בזהר הקדוש (ח"ג רסז): 'ובא הלך לאיש העשיר' וגו' (שמואל ב' יב ד), וכשיראה שהאדם שומע לו הולך ומתגבר, עד שנעשה בעל הבית. וזהו ויגד שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב, וכיון שנתגבר, באותה שעה וירעו אתנו המצרים ויענונו, הם יצר הרע וחילותיו שכלם נקראים מצרים, שמצרים ומרעים לנו. ויהנו עלינו עבדה קשה, דהינו שהכבידו עלם עד שנטמענו בזהמא שלהם:

(פיתוחי חותם פרשת כי תבוא)

עצות וסגולות:

תשובה (א')

כולם צריכין לתשובה

לפי שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז כ), ומי שלא עבר על חמור יעבר על הקל, ומי שלא עבר במזיד יעבר בשונג, ומי שלא עבר בפעל יעבר במחשבה, נמצא כל העולם צריכים לתשובה.

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות ג)

אם חטא ולא שב, כל טוב שעושה הולך לסטרא

והתשובה היא עקר הכל, דכל דבר שיעשה אדם צריך לתשובה, ואם לא היתה בידו תשובה אינו מועיל כלום, דאם יש בידו עון אשר חטא ולא חזר ממנו והוא עוסק בתורה או מסגל מצות ומעשים טובים, לא עלה בידו כי אם חרס כל עוד שטמאתו בו ולא נטהר ממנה, דכל תורה ומעשים טובים שאדם עושה ועברות בידו ולא חזר מהם, כל תורתו ומעשים טובים לוקחת אותם סטרא אחרת רחמנא לצלן.

(גנוי המלך שם)

אין שום דבר העומד נגד התשובה

והנה הגידו רבותינו זכרונם לברכה (ירושלמי פאה פ"א ה"א) דאין שום דבר עומד בפני התשובה. אמנם אם יעשה תשובה מעלה פראוי גמחק ונמחל העון לגמרי בל יזכר ובל יפקד (יומא פו:).

(מעגלי צדק, אות דל"ת, ד"ה דודי ירד)

גם על עבירות החמורות, הכל נסלח בתשובה

ואפשר לומר דמשה רבנו עליו השלום בא להודיע לישראל מעלת התשובה וסגלת פעלתה, שלא תעלה טינא בלב האיש העובר עברות חמורות שלא תועיל לו תשובה, והואיל ואדחי אדחי, ויעשה כי אם תאוות היצר כיון שאין תשובתו מתקבלת, ובזה יתירשל ולא יעשה תשובה. לזה בא משה רבנו עליו השלום להוציא הדבר הזה מלבם ולהודיעם שאין שום דבר העומד בפני התשובה, ואפלו אם חס ושלום נתקבצו כל העברות החמורות באדם והתמיד בהם, כשיעשה תשובה הכל נמחל לו, שהרי אפלו אלישע דשמע כרוזא קרי בחיל ואמר 'שובו בני שובבים (ירמיה ג כב), חוץ מאחר (חגיגה טו.), אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מדרש"א שם) אם עשה תשובה היה מתקבל, שאין שום דבר עומד בפני תשובה.

(מחשוף הלבן פרשת נצבים, ד"ה אתם נצבים)

אם יתחרט על מעשיו - ה' יסלח לו!

כשאדם שב ומתחרט לפני המקום ברוך הוא וסולח ומחל לו על כל מה שחטא ופגם.

(מעגלי צדק, אות גימ"ל)

וזהו שאמר ההלכים, אפלו בשעת הליכתם בדרך אינם מפנים לבם לבטלה, כי אם מחשבתם בתורה. ומה שאמר בתורת ה', להורות דבעיני תורה לשמה:
(אלף בינה, תהלים קיט אות א)

האיש הישראלי שיחד ה' יתברך שמו עליהם ונקרא אלוה שלהם באמת. וזהו 'את ה' אלקיך/ שברך בחר מכל האמות ונקרא אלוה שלך, לכן ראוי לך ליראה אותו ולכבדו יותר מן הכל:
(נגזי המלך, תיקון התשובה אות כג)

אלקיך (דברים כח נח). והיראה היא, צריך לידע שה' יתברך אדוני האדונים בורא הכל ומושל בכל, ומשגיח בכל פרט ופרט לתת לאיש כדרכיו כפרי מעלליו הן לטוב הן לרע, ומעניש על כל דבר ודבר, ונותן שכר על כל דבר ודבר. וכן כתוב בתורה (דברים כח נח) 'ליראה את השם הנכבד והגדול הזה את ה' אלקיך', וזה הלשון שדבר בו משה רבנו עליו השלום, מי הוא זה אשר יקרא המקרא הזה ולא ירעד ותסמר שערות בשרו, כי בא משה רבנו עליו השלום להלהיב בני ישראל ביראתו ויתברך, ואמר להם כי בחיוב הכרחי צריכים ליראה אותו, מפני כי ה' יתברך הבריאה שברא האדם לא בהכרח רק ברצון, ולא לצורך רק נדבה, וכונתו כי אם להטיב לו דוקא כאשר חכמים הגידו. ובפרט כל אשר בשם ישראל יבנה, צריך ליראה השם ולא הבה אותו יותר, מאחר שבחר בנו הקדוש ברוך הוא מכל אמה ולשון ונתן לנו את תורתו והראנו דרכיו הישרים ומדותיו וסודותיו ונגייו:

וזהו כונת המקרא 'ליראה את השם הנכבד/ בא להורות החיוב שחייב האדם להיות ירא מן ה' יתברך לפי כבודו וגדלותו, לפי שהעולם לא היה והשם עשהו, והאדם לא היה והשם עשהו, וכל זה לא ברא כי אם לכבודו, כמו שאמר התנא (אבות פ"ו מ"ב) כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו לא ברא כי אם לכבודו, וזהו שאמר הנכבד/

עוד, אומרו 'הגנורא', כי הוא גנור מצד פעולותיו שאנו רואים בכל עת ובכל זמן על המדינות איזו לחרב איזו לשלום איזו לרעב איזו לשבע, והכל בהשגחה פרטית וכאלו הוא שרוי עמנו, וזה הוא שאמר 'הגנורא הזה', מלת 'הזה' מורה באצבע שה' יתברך משגיח בכל מעשינו ואין שום דבר נעלם ממנו:

עוד הוסיף לומר 'את ה' אלקיך', לומר דהינו שהחובה שאמר בראש המקרא 'ליראה את ה', חובה על כל הנבראים אפלו לא נתן להם תורתו ולא הראה להם אותותיו ונפלאותיו, מכל שכן

יכול להראות לאחרים ירא"ש שבו, שילמדו ממנו

בה' תתהלל נפשי, ישמעו עניים וישמחו (תהלים לד ג). אפשר דבא לומר דהיכא דלהורות לאחרים כיצד יתנהגו ביראת ה', בזה מתר להראות עצמו שהוא ירא את השם. ומפרש כיצד יראת ה' שהוא מתנהג בה ואפן תפלותיו וברכותיו ולמדו וצדקותיו ומעשיו הטובים, וכל זה להורות לאחרים כדי שילמדו ממנו, וליכא בזה משום יוראה כיון דלבו שלם עם השם, שאין כונתו כי אם להורות לאחרים ולא להנאת עצמו הוא דורש, שרי למעבד הכי. ואפשר דלזה נמי כון הנביא עליו השלום באמרו (ירמיה ט כג) 'כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי, הוא לשון צווי, ולא היה לו לומר רק להשפיל ולידע אותי, או המשפיל וידע אותי. אלא בא ללמדנו, דהמשבח עצמו ביראת ה', אין נכון לשבח עצמו שהוא ירא ה' כדי שיכבדוהו, אבל להורות לאחרים מעשיו כדי שילמדו ממנו, טוב הדבר. וזהו שאמר 'בזאת יתהלל המתהלל השכל, דהינו, כשיאמר לאחר 'השפיל ועשה כמותי כי כך דרכי ביראת ה', בזה הענין שרי. וזהו כי באלה חפצתי' (שם), דהינו, שיהיו בני ישראל מורים זה לזה יראת ה', דבזה תרבה דעת ויראת ה', וכמו שכתוב בתלמודא (סוטה מ.), מני ומנך יתקלס עלאה. וזהו שאמר בה' תתהלל נפשי, דהינו ביראת ה' אני משבח נפשי, ולא לכבוד עצמי אני מבקש רק כדי שישמעו עניים וישמחו, משום שילמדו ממני לעשות:

(אלף בינה, מזמור לד בתהלים)

יראה בלא חכמה אינה יראה שלמה

אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת ה' (תהלים קיט א). הנה אין רצוני לכתב הדקדוקים שיש לדקדק בכתובים, רק מתוך הפרוש יובנו הדקדוקים. כונתו בזה כמו שכתב התנא (אבות פ"ג מ"ז) אם אין חכמה אין יראה, אם אין יראה אין חכמה, דשנים אלו אחים שלא יתפרדו, דזה בלא זה אינו מועיל, דאם יש בו יראה בלא חכמה אף על גב דהוא ירא שמים בתכלית, אינו מגיע למדרגת החסידות, דאין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד (שם פ"ב מ"ה). ואם גם כן יש בו חכמה בלא יראה אין בידו כלום (שבת לא.), דאפלו חכמתו מרבה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת (שם פ"ג מ"ט), מכל שכן כשאין בידו מעשים טובים כלל דחכמתו בטלה ומבטלת:

וזהו שאמר אשרי תמימי דרך, דהינו מקימים מה שאמר הכתוב (דברים יח ג) 'תמים תהיה עם ה' אלקיך', דכל מעשיו יהיו בתמימות עם ה', לא ישה ימין ושמאל, שתהיה יראתו יראת הרוממות. ולא שיקר שיגיעו בני אדם ליראה זו, כי אם הלכים בתורת ה', דיראה בלא חכמה אינה יראה שלמה:

אף בשעת הליכתם בעיני העולם מחשבתם בתורה

ומה שאמר ההלכים, להורות דלעולם אינם מסירים דברי תורה מלבם, אפלו בשעת משא ומתן ובשעת אכילה ובשעת שיכבה, דבזה מקימים מקרא שכתוב (שם ו ז) 'ודברת גם בשבתך בביתך ובילכתך בדרך ובשכבך ובקומך'.

ישועות יעקב

דקה מתורתו של ה'אביר יעקב'

לשמיעת השיעורים 02-803-9999

אוצרותיהם של מגידים

בלילה שלפני יום ההברחה, כבר לא היה הסוחר מסוגל לעצום עין, וגם ללבו של העגלון המנוסה התגנבה מחשבה טורדנית - מה יקרה אם הפעם יתפסונו?
בבקר שלמחרת, בקושי הצליח הסוחר להסתיר את חרדתו מן הסובבים. העגלון אף הוא החל לחשוש מעט. מסע מסוכן הוא זה, ואיש אינו ערב בעדו שיצלח את הגבול בשלום.
כאשר העמיסו את הסחורה על העגלה ופתחו בנסיעה, כבר נקשו ברכיו של הסוחר זו לזו בבעתה, והעגלון אף הוא נדבק בפחדו. ובעת שחוצה העגלה את הגבול בחשכת הליל, רועדים הסוחר והעגלון בכל גופם במדה שוה. אם יתפסו - תהיה זו אחריתם. היחידים שנותרים שלווים ורגועים מתחלתו של המסע עד סופו - אמר רבי חיים מבריסק, אלו הם הסוסים...

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א: גם אם לא זכה האדם לשוב בתשובה עד שהגיע חודש אלול, עדיין סיפק בידו להתעורר כעת, באחרית השנה, ולהיטיב את מעשיו, ולא להמתין עד לשנה הבאה, כמו שנאמר (קהלת ז ח): 'טוב אחרית דבר מראשיתו'.

הגבול ובקי במשעולי אזור הספר ובנתיביו. בלילה שלפני יום ההברחה, כבר לא היה הסוחר מסוגל לעצום עין, וגם ללבו של העגלון המנוסה התגנבה מחשבה טורדנית - מה יקרה אם הפעם יתפסונו?

בבקר שלמחרת, בקושי הצליח הסוחר להסתיר את חרדתו מן הסובבים. העגלון אף הוא החל לחשוש מעט.

מסע מסוכן הוא זה, ואיש אינו ערב בעדו שיצלח את הגבול בשלום.

כאשר העמיסו את הסחורה על העגלה ופתחו בנסיעה, כבר נקשו ברכיו של הסוחר זו לזו בבעתה, והעגלון אף הוא נדבק בפחדו.

ובעת שחוצה העגלה את הגבול בחשכת הליל, רועדים הסוחר והעגלון בכל גופם במדה שוה. אם יתפסו - תהיה זו אחריתם.

היחידים שנותרים שלווים ורגועים מתחלתו של המסע עד סופו - אמר רבי חיים מבריסק, אלו הם הסוסים...

לדידם, אין כל הבדל בין דרך זו לשאר המסעות שרגילים הם לעשות.

והנמשל הוא התשובה בחודש אלול.

הצדיקים, זוחלים ורועדים מפני יום הדין בכל השנה כלה, וככל שמתקרב והולך היום מתגבר החשש בקרבם, עד שבבוא יום הדין אופפת אותם אימה גדולה.

אנשים מן השורה נזכרים מכך רק כאשר נשמע קול השופר המבשר על בוא יום הדין בעוד כחודש ימים, ורק בהתקרב היום ממש נתקפים פחד ורעד.

וישנם אנשים שהם כסוסים. אף ביום הדין עצמו אין הם נעים ולא זעים במאומה. עולם כמנהגו נוהג.

ואף שלצערנו לא תמיד אנו מרגישים את חרדת הדין כל השנה כלה כאותם צדיקים,

בפני יהודים רבים לא נותרה בררה אלא להעלים את הסחורות מעינו של שלטון הרשע ולהבריא אותן מעבר לגבול.

ההברחה כרוכה היתה בסכון עצום. לאורך הגבולות פטרלו שומרים חמושים שלא הססו לירות במבריחים למות, והנתפס בעוון הברחה נדון להשלח לשנים ארכות בכלא, או לסיביר.

על מנת להסתכן בהברחת גבולות, היה על הסוחר להיות בעל אמן לב רב, ופחד מתמיד היה מנת חלקו.

כאשר רק החל לכונן את צעדיו ולתכנן את מסע ההברחה, היתה האימה אווזת בו, שמא יבחין מישהו בסחורה המטמנת ויחשד כי הוא מתכוון להבריחה אל מעבר לגבול?

ככל שהתקרב ובא היום המיעד היה אחוז רעדה.

לעמתו, היה העגלון אותו שכר למלאכה זו שלו ושאנו והפחד ממנו והלאה. רגיל היה בהברחת

יש לדעת שעבודת ההכנה לימים הנוראים אינה מתחילה מחודש אלול. חסידים ואנשי מעשה מתכוננים במשך כל השנה כולה לראש השנה, ולמצעד מיום ט"ו באב, והיו צדיקים שעוד בעיצומם של תשעת הימים כבר עסקו בהכנה לימים הנוראים.

גם אם לא זכה האדם לשוב בתשובה עד שהגיע חודש אלול, עדיין סיפק בידו להתעורר כעת, באחרית השנה, ולהיטיב את מעשיו, ולא להמתין עד לשנה הבאה, כמו שנאמר (קהלת ז ח): 'טוב אחרית דבר מראשיתו'.

וכדבריו החוצבים של המגיד הקדוש רבי ישראל מקוזניץ ז"ע בספרו 'עבודת ישראל (אבות פ"ה מ"ח), ש"על כל פנים ראוי לו להתעורר באחד באלול, שיהיה בימים ההם תמיד יראת ה' על פניו לירא מהמלך המשפט הגדול והנורא, ומאימת יום הדין שבו עלה משה למרום לקבל לוחות האחרונות ותקעו שופר במחנה, כמו שאנו עושים פה היום להתעורר הלבבות בקול השופר המזהיר לאדם על זאת'.

ומשל נפלא משל הגאון רבי חיים הלוי מבריסק על מהותם של בני האדם שאינם מתעוררים לתשובה אף בהגיע חודש אלול:

קשה ומרה היתה פרנסתם של יהודי אירופה שנאנקו תחת על הגזרות הקשות של שונאי ישראל שבכל מדינה. רב היהודים ביבשת נאבקו קשות להביא לחם לפי הטף.

חוקים אנטישמיים שנחקקו במדינות היבשת במשך מאות שנים, הפלו את היהודים לרעה ואסרו עליהם לשלח את ידם כמעט בכל עסוקי הפרנסה.

מקור הפרנסה היחיד שהותר ליהודים היה המסחר, אלא שמסי-עתק שהטלו על כל הכנסה, מצצו מן הסוחרים את כל רוחיהם, עד שכמעט ולא נותרו עם פרוטה.

אוצרותיהם של מגידים

שעשינו בכל השנה כלה.

וכן כתב רבנו הרמב"ם בפרושו למשניות (ר"ה פ"ד מ"ז) שימים אלו הם "ימי תפלה והכנעה לפני ה' ויראה ממנו וניסה אליו", כי בעת צרתנו מוצאים אנו מקום מקלט בצל כנפי השכינה. (מתוך הספר החדש ספיר ויהלום - אלול ראש השנה - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

חודש אלול אינם ימי דין ומשפט אלא ימי חסד ורחמים שנתנו לנו באהבת הבורא לעמו, והרי הם בבחינת 'ערי מקלט' לנוס אליהם מפני החטאים. וכך אמר רבנו האריז"ל (פע"ח שער ר"ה פ"א) על הפסוק 'וְאֶשֶׁר לֹא צָדָה וְהֶאֱלָקִים אָנָּה לִידּוֹ וְשִׁמְתִי לָךְ מְקוֹם אֲשֶׁר יָנוּס שְׂמֹחַ' (שמות כא יג), שראשי התבות של 'אָנָּה לִידּוֹ וְשִׁמְתִי לָךְ' מרכיבים את המלה אלול, לרמז כי הבורא יתברך נתן לנו חודש זה לכפרה על כל החטאים והשגגות

ואנו מתנהגים לפעמים כאותם טפשים שאינם חשים בסכנה המתקרבת לפתחם, נוכל להתעורר לתשובה כאשר נראה את גדולי הדור ומנהיגיו המתיראים מפני יום הדין ומתכוננים אליו ברצינות רבה. הרי זה כילד קטן הנמצא בסכנה, אף שהוא אינו מבין את הסכנה, כאשר רואה את הוריו חוששים ודואגים, פוחד גם הוא. אך, עלינו לזכור, שימים קדושים אלו של

הרגיע את האיש באמת: "אל חשש, בשבוע הבא תזכה בגורל!" עמד וייחד יחודים, עשה תיקונים, התפלל מקירות לבו, והמתין לבשורה הטובה. כעבור שבוע הופיע היהודי, ומבע עיניו סיפר הכל: מצבו עוד הלך והחמיר - ובגורל לא זכה!
נרעש החכם, ולא ידע פשר דבר. בערב עשה "שאלת חלום". שיאמרו לו מן השמיים למה ועל מה לא נתקבלה תפילתו. האם כה גדול הקיטרוג - ואולי נמצא פגם בתפילה? באישון לילה, בנפול תרדמה על אנשים, ענוהו מן השמים לאמר: "שמע ה' את תפילתך עוד בתחילה. גם הסכים להענות לה". "ומדוע" - שאל - "מדוע אין הלה זוכה בגורל?" ענוהו: "ען כי לא קנה כרטיס הגרלה..."

הגאון רבי שלום מאיר וולך שליט"א: ה' מוכן לעזור, ורוצה לעזור - בתנאי שהאדם יתחיל, יושיט יד, יעשה את שלו. זהו שנאמר: "וברכתיך - בכל אשר תעשה". אתה תעשה, והברכה בוא תבוא.

להענות לה". "ומדוע" - שאל - "מדוע אין הלה זוכה בגורל?" ענוהו: "ען כי לא קנה כרטיס הגרלה..."

זהו, העיקרון מובן. ה' מוכן לעזור, ורוצה לעזור - בתנאי שהאדם יתחיל, יושיט יד, יעשה את שלו. זהו שנאמר: "וברכתיך - בכל אשר תעשה". אתה תעשה, והברכה בוא תבוא.

וכך סיפר אליהו הנביא זכור לטוב: פעם הייתי עובר ממקום למקום. מצאני אדם ואמר לי: שאלה לי, ומתיירא אני שמא תקפיד עלי. אמרתי לו: חס ושלום שאקפיד, אם אתה שואלי בדבר תורה. אמר לי: רבי, מפני מה כתוב: "נותן לחם לכל בשר", וכתוב: "נותן לבהמה לחמה" - וכי אין אדם חייב לטרוח על מזונו? אמרתי לו: כך יסד הקדוש ברוך הוא, שהאדם עושה בידיו והקדוש ברוך הוא מברך מעשיו. שנאמר: "למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידיך", יכול אפילו יהא יושב ובטל, תלמוד לומר: "אשר תעשה". צא ולמד מן השוטה שניטלה ממנו חכמה ואינו יכול לפרנס עצמו - מפרנסו הקדוש ברוך הוא כבהמה חיה ועוף!

חז"ל מספרים על רבי חנינא בן דוסא שביקש להביא מתנה לבית המקדש. מצא במדבר אבן שיש נהדרת, פיסל אותה לתפארת, אבל לא היו לו מעות להעלותה לירושלים. באו מלאכים ונדמו לו כסבלים, ביקשו סכום פשוט ואמרו לו: "תן ידך עימנו". הניח ידו על האבן - ותוך שעה קלה היו בירושלים, בקפיצת הדרך, והם געלמו מן

דעתו: הכיצד לא נשמע קול בקשתו במרום? שמא הקיטרוג כה רב, וכוחות הסיטרא אחרא הטילו את כל כובד משקלם, וסגרו שערי שמים משמוע תפילה? הרגיע את האיש באמת: "אל חשש, בשבוע הבא תזכה בגורל!" עמד וייחד יחודים, עשה תיקונים, התפלל מקירות לבו, והמתין לבשורה הטובה. כעבור שבוע הופיע היהודי, ומבע עיניו סיפר הכל: מצבו עוד הלך והחמיר - ובגורל לא זכה!

נרעש החכם, ולא ידע פשר דבר. בערב עשה "שאלת חלום". שיאמרו לו מן השמיים למה ועל מה לא נתקבלה תפילתו. האם כה גדול הקיטרוג - ואולי נמצא פגם בתפילה? באישון לילה, בנפול תרדמה על אנשים, ענוהו מן השמים לאמר: "שמע ה' את תפילתך עוד בתחילה. גם הסכים

בברכות שנאמרו בפרשתנו - יתן ה' ויתקיימו בנו במהרה! - נאמר: "יצו ה' איתך את הברכה באסמיך". והקשה הרב "צרור המור" זצ"ל, מדוע נאמר "באסמיך". מדוע לא נכתב: "יצו ה' לך את הברכה!" ותו לא. הוא תירץ על כך. אבל כדי שנבין את תירוצו לאשורו, וכדי שנפיק ממנו את הלקח, נקדים סיפור.

מעשה באדם מוכה ומיוסר, שבא לפני החכם ושטח את מצוקתו ועוניו. מה יש לומר, הגיעו מים עד נפש. הוא חולה, ואינו יכול לעבוד. הילדים שואלים לחם, והבית ריקן. בתו הגיעה לפריקה, ואין בידו נדוניה. ועתה נתקפה אישתו במחלה נוראה, ואין הוא יכול לקנות תרופות עבורה. רע ומר, רבי, הושיעה נא! בכה עימו החכם, ואמר: "כלום ביד, ידי בשר ודם, להושיע? בעל הרחמים יושיעך! התפלל לפניו, וגם אני אתפלל עבורך, שתזכה בגורל בשבוע הבא ותבוא הרווחה. גם לחם לפי הטף, גם נדוניה לבתך, ותרופות לרעייתך. וישלח לה הקדוש ברוך הוא רפואה שלימה במהרה!" "אמן", ענה האיש, והתקווה גאתה בליבו:

ברכה כזו! השבוע חלף עבר והאיש הופיע בשנית, שבור ורצוץ. בתו בגרה בעוד שבוע, רעייתו עדיין מתייסרת בחוליה, והילדים נמקים ברעבונם. מה יהיה, רבי? חוורו פניו של החכם: "כלום לא זכית בגורל?" "לא, רבי!"...

והחכם מלובן היה, מלומד בניסים. חלשה

אוצרותיהם של מגידים

לתת הכל. אבל מה, עלינו להכין את האסם, יותר מצוות, יותר שיעורי תורה, להטיב דרך - ואז תושפע עלינו ברכה עד בלי די!
(הגאון רבי שלום מאיר וולך - וקראת לשבת עונג)

נכין את האסם, את כלי הקיבול. אם נעשה את שלנו. במה דברים אמורים? כולנו רוצים ברכה ממרום. שנה טובה ומבורכת, אושר ועושר, בריאות ונחת, שמחה וכבוד - הכל בכל מכל כל. והקדוש ברוך הוא, יש לו הכל, והוא רוצה

העין. וכתב על כך רבינו ה"בן איש חי" זצ"ל: לקח הסיפור הוא: "תן ידך עימנו". אתה שים יד - וה' יעזור בדרך מופלאה!
וזהו פירוש הפסוק "יצו ה' איתך את הברכה באסמך". הברכה תבוא מן השמיים - אם אנחנו

כעבור שבועיים נסע לפאריז להתרים נדיבי עם לטובת המוסד, וכשעבר במקום שצריך להחתיים את ה'פאספארט', הסתכל עליו הפקיד הממונה בהתבוננות מרובה משך כמה רגעים, לבסוף קרא לצד ושאלו לאמור 'אולי יש לך באמתחתך תפילין שאוכל להניחם כעת?' משענה בחיוב הכניסו הפקיד עמו לחדרו, לקח את התפילין והניחם ברגש רב, ניכר היה שמזה זמן רב לא זכה לקיים מצוה זו, משראה ר' אהרן כך פנה אליו ואמר: יש לי זוג תפילין אחרים שאין לי צורך בהם, רצונך לקבלם במתנה? נענה הפקיד בשמחה: 'אם תתן לי את התפילין מקבל אני עלי מעתה להניחם בכל יום, וכך הוה.'

הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א: סיפור אישי ששמעתי מבעל המעשה, שע"י שקיבל על עצמו ליתן כל המעשרות להתלמוד תורה, זכה בהשגחה העליונה, לשמוח ולזכות את ישראל במצות תפילין ולקרבתם לאבינו שבשמים.

היום שבו יכנס הילד לעול תורה ומצוות ואין ידו משגת לקנות תפילין.

כשמוע ר' אהרן כן קפץ ממקומו בהתרגשות: 'לי יש עוד זוג תפילין מהודרים שמונחים בחדרי וממתנים ליהודי שיניחם, וברצון רב אשלחם לך שתתנם לאותו יהודי.'

והנה, שתי מעשיות אלו אירעו באותו חודש שבו קיבל את התפילין מן הנדיב, ומזה נוכל לראות קצת מנפלאות דרכי ההשגחה המסבב את עולמו עד שמביא לכל אחד את צרכו באופן הראוי לו.

ויש להמליץ ע"ז דברי המדרש בפרשתן (ילקוט שמעוני - פרשת ראה רמז תתצב), ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך וגו' לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר, שע"י שקיבל על עצמו ליתן כל המעשרות להתלמוד תורה, זכה בהשגחה העליונה, לשמוח ולזכות את ישראל במצות תפילין ולקרבתם לאבינו שבשמים.
(הגאון רבי מאיר צוויבל - נר המאיר)

סיפר לו שהוא מכיר יהודי יקר, מטופל ב"ג בניג בליעה"ר, לפני למעלה מעשר שנים שמע שבבית החולים שבמקומו נולד ילד יהודי, אשר הוריו לא רצו לגדלו, והשאירוהו שם לכל מאן דבעי, וחשש היהודי הלו שמה יפול למשפחה שאינם שומרים תורה ומצוות, על כן הזדרז ללכת לבית החולים ואמר שהוא רוצה לגדלו, ואכן נטלו לביתו וגדלו כאחד מבניו. והנה היהודי הלו הוא עני ואביון, ובקושי יש לו כדי פרנסתו בצמצום, ועתה קרב

ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך וגו' (כו, יא).

סיפר לי ידידי מארץ הקודש, הרה"ח ר' אהרן אסייג שליט"א, המשמש כמנהל תלמוד תורה 'חניכי הישיבות' בעיר נתיבות, על טהרת הקודש, שיש לו קשר עם נדיב אחד שנוהג מזה תקופה לנדב כל חודש את המעשרות שלו לטובת התלמוד תורה, פעם אחת אמר לו שנודמנו לו שני זוגות תפילין מהודרים ביותר, אשר אין לו צורך בהם, והוא רוצה שיקחם ויתן אותם למי שנצרך להם.

תחילה ניסה להסביר לו שמעולם לא פגש אדם שמחפש לקבל זוג תפילין, אולם הלה התעקש באמרו: 'אותך אני מכיר כאיש נאמן, ואני סומך עליך שתביא את התפילין לאיש הנצרך לך, על הצד היותר טוב', בליט ברירה נטל את התפילין והניחם בחדרו, וכל הענין נשכח מראשו.

כעבור שבועיים נסע לפאריז להתרים נדיבי עם לטובת המוסד, וכשעבר במקום שצריך להחתיים את ה'פאספארט', הסתכל עליו הפקיד הממונה בהתבוננות מרובה משך כמה רגעים, לבסוף קרא לצד ושאלו לאמור 'אולי יש לך באמתחתך תפילין שאוכל להניחם כעת?' משענה בחיוב הכניסו הפקיד עמו לחדרו, לקח את התפילין והניחם ברגש רב, ניכר היה שמזה זמן רב לא זכה לקיים מצוה זו, משראה ר' אהרן כך פנה אליו ואמר: יש לי זוג תפילין אחרים שאין לי צורך בהם, רצונך לקבלם במתנה? נענה הפקיד בשמחה: 'אם תתן לי את התפילין מקבל אני עלי מעתה להניחם בכל יום, וכך הוה.'

עברו כמה ימים התקשר אל ר' אהרן ידו משכבר הימים, ודברו על דא ועל הא, ולפי תומו

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

לדיני ממונות הקש 1 | לענייני גיטין קידושין וענייני יוחסין הקש 2 | לשאר עניינים הקש 3

השבוע במדור:

להורות באצבע קטנה בשעת הגבהת ס"ת | עמידה בנקדישך | משחק אותיות
מגנט בשבת | עמידה בחזרת הש"ץ | עמידה לצד הכהן בברכת כהנים | גזל
שואב אבק מקולקל, והחזירו לאחר פקיעת תוקף האחריות

הגאון רבי אשר וייס שליט"א

בעל מנחת אשר

ראש בית המדרש 'דרכי תורה' ואב בית דין 'דרכי הוראה'

הרי שראוי להשתחוות קמי דיקר אורייתא כשם שמשתחוים קמיה דקוב"ה.

ונראה לכאורה פשוט זהכורע מול ס"ת כל עיקר כוונתו ומשמעות מעשיו להשתחוות לה. וכע"ז מבואר בגדרים (י"ד ע"ב) בהא דהגודר בתורה ובמה שכתוב בה, דהנשבע בס"ת ה"ל כנשבע בשם ה' ולא בחפצא של הס"ת, וכך נראה גם לגבי הכורע אל מול הס"ת.

ומ"מ נראה פשוט להלכה דיש לנהוג כמפורש בשו"ע ובמס' סופרים ולא כשיטת הרי"א.

ושו"ר בברכי יוסף (סימן קל"ד ס"ק ג') שהאריך בזה באריכות נפלאה, והביא שבכנסת הגדולה (י"ד סימן רפ"ב) כבר הביא את דברי הרי"א וכתב "לא ראיתי עכשיו נזהרין בזה, אבל שמעתי שמהר"ע יהושע היה נזהר בזה".

הרי שכבר בימי כנה"ג נמנעו במקומו מלכרוע מול פני הכתב.

ושוב הביא את תשובת מהריק"ש שדחה בתוקף את דברי השוללים כריעה זו, וכתב שיש לגנותן והנמנע מכריעה זו כאשר כורעים הוי בכלל כי דבר ה' בזה.

וכתב מהריק"ש שטעו בתרתי:

א. אין כונת הרי"א אלא שאין חיוב השתחויה אלא חיוב עמידה בלבד אבל דאי ראו אף לשיטתו לכרוע.

ב. עד כאן לא כתב ריא"ז אלא שאין להשתחוות, דהיינו בפישוט ידים ורגלים אבל בכריעה שפיר דמי.

והברכי יוסף כתב דהרי"א מיירי רק ברואה ס"ת עובר, ולא אמרו חכמים אלא שחייב לעמוד ולא לכרוע, אבל בשעה שרואה את הכתב אכן נהגו לכרוע וכך ראו, ע"ש.

ולפי דרכינו הנ"ל יש בזה תבלין וטעם לשבח דכאשר הס"ת פתוח ורואין את הכתב ה"ל כמשתחויה למה שכתוב בה וכוונתו לגבוה ולא לעצם הס"ת. ודו"ק בכ"ז.

ולא ראיתי אחד מאלף שיקיים הלכה מפורשת זו.

והנה מעודי היה תמוה בעיני מה שאין הבריות מדקדקין לכרוע כנגד הס"ת בשעת הגבהה, והלא כך מפורש בשו"ע ומקורו במס' סופרים וברמב"ן.

ושמעתי מאבי מורי הכ"מ שגם הוא תמה בזה לפני שנים רבות ושאל את הגאון המופלא רבי פישל הרשקוביץ פשר הדבר, והראה לו הגאון את דברי השלטי גבורים בשם הרי"א במס' קידושין (י"ד ע"ב מדה"ר) שכתב:

"וחייבים לעמוד מפני הס"ת אם מפני לומדיה עומדים מפניה לא כ"ש. ונראה בעיני שלא אמרו אלא לעמוד מפני התורה ולא להשתחוות לה ולא נמצא בכל התורה שמשתחוין אפילו לארון הקדש כמב"ה".

אך כבר כתב הגר"י אלגאזי בספרו אמת ליעקב על קריה"ת לדחות את דברי השלטי"ג והביא תשובת מהריק"ש באהלי יעקב, וכתב להוכיח שראוי להשתחוות כנגד ספר תורה מדברי הזה"ק שנוהגין לומר בשעת הוצאת ס"ת (זוהר ח"ב דף ר"ו ע"א) "אנא עבדא דקדושא בריך הוא דסגיגנא קמיה ומקמי דיקר אורייתיה בכל עידן ועידך".

להורות באצבע קטנה בשעת הגבהת ס"ת

שאלה: האם יש מקור למנהגם של רבים בשעת הגבהת הס"ת להורות באצבע קטנה לעבר הס"ת ומנשקים את האצבע.

תשובה: במה ששאל אם יש מקור למנהגם של רבים בשעת הגבהת הס"ת להורות באצבע קטנה לעבר הס"ת ומנשקים את האצבע.

באמת היה תמוה בעיני שנים רבות מנהג זה שלא ידעתי לו מקור עד שראיתי בספר החיים להגר"ח פלאגי (סימן ג' סעיף ו') שכתב שנהגו להורות באצבע על הס"ת, והביא למנהג זה סמך מן המדרש (במדבר רבה פרשת במדבר פרשה ב' סימן ג'):

"בראשונה כל מי שהיה מראה איקונין של מלך באצבע היה נהרג והתינוקות הולכים לבית המדרש ומראים את האזכרות באצבע אמר האלה' ודגלו עלי אהבה וגודלו עלי אהבה".

והביא שיש רבים שנהגו לאחוז בציצית ולנשקם כנגד הס"ת, ע"ש. ויתירה מזו כתב במעם לועז (פר' כי תבוא) שמורה עם הזרת.

ועדיין תמה אני שכל העולם מקפיד במנהג זה שאין לו מקור איתן בדברי הקדמונים, שהרי פשוטות לשון המדרש מורה דמיירי בתינוקות הלומדים בבית הספר ומראים באצבע במקום לימודם ולא בקריאת התורה בבית הכנסת, ושכחו לגמרי הלכה מפורשת בשו"ע (ס' קל"ד סעיף ב') שיש לכרוע כנגד הס"ת ולומר זאת התורה בשעת הגבהה, והלכה זו מפורשת במס' סופרים (פ"ד ה"ד):

"ומגביהו ומראה פני כתיבתו לעם העומדים לימינו ולשמאלו, ומחזירו לפניו ולאחריו, שמצוה לכל אנשים ונשים לראות הכתוב ולכרוע וכו'". וכ"ה בשבלי הלקט (סימן ע"ז).

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א אב"ד ק"ק באר ישראל

עמידה בנקדישך

שאלה: האם בקדושה חייבים לעמוד עד אחר ברכת הא-ל הקדוש, או שמותר לשבת אחר שמשסיימים קדושה?

תשובה: טוב להשאר מעומד וברגליים סגורות עד אחר ברכת הא-ל הקדוש, מאחר ולדעת רוב הפוסקים הוא חלק מהקדושה. אף לשיטות שאין זה חלק מהקדושה המחמיר תבוא עליו ברכה.

מקורות להרחבה: המשנ"ב (סימן קכ"ה סק"ט) כתב דהמהר"ל לא היה מדבר מתחילת קדושה עד אחר אמן דהא-ל הקדוש, והשו"ע שם בסעיף ב' כתב דטוב לכוון רגליו בשעה שאומר קדושה. [לגבי דיבור, הכוונה כשאין מתפלל עמהם ואינו נמצא עמהם בחדר, דאל"כ אסור לדבר בכל חזרת הש"ץ (כה"ח סקט"ז, שו"ת שלמת חיים סי' צ"ה)].

ובאליה רבה סימן צ"ה מדמה את עניין הדיבור לעניין העמידה בכיוון רגלים, וכותב דיש לעמוד מכוון ברגליו עד אחר ברכת הא-ל הקדוש. וכן כתב בספר מקור חיים סימן קכ"ה ס"ק ב בשם

המהר"ל דיכוון רגליו עד אחר ברכת הא-ל הקדוש (לכאורה למד גם, דאם המהר"ל החמיר שלא לדבר עד אחר הא-ל הקדוש כן הדין לגבי כיוון הרגליים).

וכן כתב בספר הליכות שלמה פ"ח בדבר הלכה ס' שצריך לעמוד עד סיום הברכה, חוץ מר"ה ויר"כ שמאריכים הרבה בברכה שצריך לעמוד רק עד סיום עניית הקדושה. וכן כתב בשו"ת שבט הלי ח"ג פרק ט"ו ס"ו לעניין עמידה עד אחר ברכת הא-ל הקדוש, שהקדושה נכללת בברכה הזאת, וגם האמן הולך ע"ז, ורק אחר ברכת הא-ל הקדוש נגמרת הקדושה.

ובספר יוקה נא (סימן צ"ה ס"ו) כתב דמעיקר הדין אין צריך לכוון רגליו עד אחר ברכת הא-ל הקדוש, אבל המחמיר תבוא עליו ברכה.

משחק אותיות מגנט בשבת

שאלה: האם מותר לשחק במשחק אותיות מגנט בשבת?

תשובה: מותר לשחק בצירוף אותיות, אפילו אם על ידי המשחק יוצרים מילה שלימה, ובתנאי שלא ישים מסגרת, וכן לא יחבר האותיות אחד

לשני בהידוק. אמנם, אותיות מגנט אסור להצמידם בלוח מיוחד לכך, או על דלת המקרר.

מקורות להרחבה: הרמ"א בסימן שמ ס"ד כתב (בשם המג"א סק"ו) דמותר לרשום באויר כמין אותיות. ובמשנ"ב שם ס"ק כ"ב כתב דאסור לחבר אותיות של כסף לפרוכת וכיוצא בזה, והביא שם את החיי אדם כלל לו, דשם כותב דהאיסור הוא רק אם כותב באופן שיכול להתקיים הכתב.

וכתב באגרות משה אור"ח סימן קל"ה דאם אינו מחבר את האותיות אלא רק מעמיד אחד ליד השני אין בזה שום חשש, ורק אם קובע אותם באופן שיכול להזיק, אז אסור כדברי המג"א בפרוכת, אבל בהעמדה בעלמא אחד ליד השני מותר כדברי החיי אדם.

וכן כתב בספר שמירת שבת כהלכתה פרק ט"ז סכ"ד, וכתב שם בשם הגרש"ז אויערבך שלשים אותיות מגנט בלוח מיוחד לכך או על דלת המקרר אסור, משום שהדבר נחשב כעין מסגרת ומאחד שהם יכולים להשאר שם זמן רב בגלל המגנט. וכן מביא בספר שולחן שלמה ערכי רפואה א' עמוד מ"ז בהערה ל"ד בשם הגרש"ז אויערבך שבאותיות מגנט אסור.

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א ראש בית הוראה הכללי ירושלים גאב"ד מרכז פתח תקוה

עמידה בחזרת הש"ץ

שאלה: האם צריך להקפיד לעמוד בחזרת הש"ץ הארוכה בימים הנוראים כמו בכל ימות השנה?

תשובה: רמ"א (אור"ח קכד, ד) "יש אומרים שכל העם יעמדו כשחזור הש"ץ התפילה". ואינו מחלק בין ימים כאלו ואחרים, ואומנם כל זה כשחזור הש"ץ, אך בפיוטים שאינם חלק מהחזרה כגון ז'כל מאמינים' וזנתנה תוקף, יכול לשבת.

אודות היושבים בימים נוראים בחזרת הש"ץ וכשמגיע הש"ץ לזנתנה תוקף או לפיוטים אחרים בהם פותחים ההיכל, קמים, התבטא רבינו הגר"ש אלישיב זצ"ל: 'עולם הפוך ראיתי'...

עמידה לצד הכהן בברכת כהנים

שאלה: האם מותר לעמוד לצד כהן המברך

לאחוריו ולא מהיכן שידין פרוסות בשעת הברכה. אמנם אם עומד בשווה עם הכהנים מהצד, כתב הביאור הלכה (שם ד"ה אבל) שייצדד פניו לכיוון המברך, בכדי שיהיה כאדם המדבר עם חברו. והרי לא שכח שעומד בשווה לצדו ומדבר עמו, כשפני האחד למזרח, ופני רעהו למערב.

רבינו הגר"ש אלישיב זצ"ל הידר לעמוד דווקא מול הכהנים, למרות שמקום עמידתו בחזרת הש"ץ היתה בשווה לצידם. ואף בשנותיו האחרונות שקשתה עליו ההליכה ביותר, התאמץ לפסוע אחורנית לכיוון מרכז בית הכנסת בכדי שלא יעמוד בשווה אלא לפני הכהנים, ובאחת הפעמים כשהבחין שעוד כהן נוסף בשורה קדמית, אף שהיה זה רק כהן קטן המברך מדין חינוך, הוסיף להטריח עצמו ופסע עוד מעט אחורנית, בכדי שגם ברכת הקטן תהא מלפניו (ציוני הלכה - ברכת כהנים סא).

ברכת כהנים, או שיש לעמוד דווקא מלפניו.

תשובה: כל שלא עומד מאחוריו הרי הוא בכלל הברכה, כמבואר בשולחן ערוך (אורח חיים קכח, כד) "עם שאחורי הכהנים אינם בכלל הברכה, אבל מלפניהם ובצדיהם אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת". וממקום עמידת הכהן נחשב

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי יצחק בירך דסקל שליט"א
דיין ומורה הוראה, מח"ס בינת המשפט

האם שומר יכול לומר הרי שלך לפניך

המשאלה היא יכול לקבל שואב אבק חדש בתוך השנה, והשואל פשע שלא החזירו לו, ובפשעו הזיקו, והרי אפילו שומר חנם חייב בזה, וכמו שכתב המגן אברהם בדין שומר חנם שלא מכר את החמץ עד שעה חמישית, וז"ל (סימן תמג ס"ק ה) וז"ל "ונראה דהפקדן חייב לשלם דמי הפקדון למפקד, דהא שומר חנם שהיה יכול להציל ברועים ובמקלות ולא הציל חייב, הכי נמי הוא ליה למוכרו קודם זמן איסורא" עכ"ל, ובאמת שהמגן אברהם פוטר שם באופן שאומר הרי שלך לפניך, אבל בגדון דידן אינו יכול לומר הרי שלך לפניך, שהרי נשתנה הפקדון והתקלקל, אלא שאתה פוטר על הקלקול מחמת מתה מחמת מלאכה, אבל מכל מקום אין לפוטרו על פשיעתו שלא החזיר את השאלה המקולקלת, והביא נזק למפקד. העולה מזה: נראה שחייב לשלם, כיון שההזיק הוא ניכר, ועשה בידו, ואף על פי שפוטרו מפני שמתה מחמת מלאכה, מכל מקום פשע שלא החזיר את הפקדון.

אין לפטור בגלל שאמר לו שרק כאשר אבקש תחזיר

ואם תאמר הא כיון שאמר לו שתחזרה לי כאשר אבקש ממך אינו פושע שלא החזירו שהרי אמר לו שיחזיר לו כאשר יבקש ממנו והרי לא ביקשו ממנו נראה דאין בטענה זו לפוטרו דכל אחד יודע שיש אחריות למכשיר חדש ואם התקלקל צריך לידע את הבעלים ואנן סהדי שכשואמר לו שיחזיר לו כשיבקש היינו בתנאי שיהיה ראוי לשימוש ולא יתקלקל אבל אם יתקלקל לא צריך להחזירו לו מיד.

העולה מזה: אין לפוטרו בטענה שהרי אמר לו שיחזיר כשיבקש, כיון שאנן סהדי שכונתו היתה על אופן שלא יתקלקל, אבל אם יתקלקל יחזיר מיד כדי להחזירו למוכר.

גזל שואב אבק מקולקל, והחזירו לאחר פקיעת תוקף האחריות

שאלה: "השאלתי לחברי שואב אבק חדש, ואמרת לי שיחזירו כאשר אבקש. לאחר שנה וחצי הוא החזירו מקולקל. וטען שתוך כדי שימוש רגיל התקלקל, ופטור מדין מתה מחמת מלאכה. אני מאמין לכל מה שאומר, אבל כיון שזה שואב אבק חדש היתה לי אחריות עד שנה, וכיון שעברה שנה, הפסדתי את האחריות. נפשי בשאלתי, האם מן הדין הוא חייב לשלם לי, או שאינו גרמא בנוזיקו, ופטור".

תשובה: חייב לשלם, כיון שאינו יכול לומר הרי שלך לפניך, שנתקלקל, ופשע בשמירתו שלא החזיר לו בזמן.

ביאור התשובה:

בתחלה נברר מה הדין בגזלן, שגזל לחבירו שואב אבק מקולקל חדש, והחזירו לאחר שנה שעברה האחריות. לכאורה חייב לשלם, שהרי גזל ממנו שואב אבק שיש עליו אחריות, שהרי שוה בשוק בגלל האחריות, וכשמחזיר לו לאחר שעברה שנה ואין אחריות, הרי הוא מחזיר לו דבר שאינו שוה פרוטה. אבל באמת, דבר פשוט שבגזלן, אם החזיר לו את השואב האבק לאחר שנה אינו חייב לשלם לו כלום, כיון שייצא ידי השבת הגזל, ומקור לזה מגזלן שגזל חמץ לפני הפסח והחזירו לאחר הפסח, דפטור מלשלם, ויכול לומר לנגזל הרי שלך לפניך, דתנן (בבא קמא צו, ב) גזל חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך, וכן פסק המחבר (חושן משפט שסג, א). ומבואר באריכות בסימן פח, דאף על פי שמחזיר לו דבר שאינו שוה, מכל מקום אינו חייב מדינא דגרמא, כיון שהוה הזיק שאינו ניכר או משום תקנת השבים.

סוף דבר אינו חייב לשלם לו על גזל זה, ולפי זה, הוא הדין בגזל שואב אבק ומחזירו לאחר שעברה האחריות, פטור מדינא דגרמא. אבל ראוי לציין, שכבר אמרו חז"ל (בבא קמא צב, א) שאף על פי שהחובל בחבירו משלם לחבירו, צריך לפייס את חבירו שיסלח לו, ובדאי באופן זה אינו חייב למחול לו על הצער שגרם לו, שהחזיר לו דבר שאינו שוה.

העולה מזה: הגזל מחבירו שואב אבק מקולקל חדש, ומחזירו לאחר שעברה שנת האחריות, פטור מלשלם, דאומר לו הרי שלך לפניך, ומכל מקום אין הלה חייב לסלוח לו על הצער שעשה לו.

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

לדיני ממונות הקש 1 | לענייני גיטין קידושין וענייני יוחסין הקש 2 | לשאר עניינים הקש 3

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

מסכת קידושין דף כא-כז

מזוזה לדלת שמונחת בשכיבה

בגמ': שומע אני בין עקורה ובין שאינה עקורה ת"ל 'מזוזה' מה מזוזה מעומד אף דלת נמי מעומד (קידושין כב, ב).

בש"ת נודע ביהודה (מהד"ת י"ד ס' קפד, הו"ד בפ"ת י"ד ס' רפז סק"א) דן בענין מרתף שבאדמה שנכנסים אליו דרך פתח המונח בארץ, אם חייב במזוזה, והביא הוכחה לפטור ממה שאמרו בסוגיין, שומע אני בין עקורה ובין שאינה עקורה ת"ל 'מזוזה' מה מזוזה מעומד אף דלת נמי מעומד, ואם כוונת הגמ' רק למעט מזוזה תלושה לגמרי שאינה מחוברת, היה צריך לכתוב מה מזוזה במחובר, אבל כיון שנקטו לשון מעומד, מוכח שרק מזוזה שהיא עומדת יש לה שם מזוזה, אבל דלת השוכבת בארץ אינה נקראת מזוזה.

כך פסק בחיי אדם (מזוזה כלל טו סט"ו), מרתף שאין בו פתח עם מזווחת לכנוס בו אלא שהמזווחת והפתח הם שוכבים על הארץ, נראה לי שפטורה, שלא נקראת מזוזה אלא כשעומדת כמבואר בקידושין מה מזוזה מעומד. וכן פסק לדינא בערוך השולחן (י"ד ס' רפז ס"א).

אולם בש"ת מנחת אלעזר (ח"א ס' לו) העיר על הוכחת הגמ' ב, שבסוגיין מדובר רק מענין שלא תהיה הדלת עקורה כשהוא רוצע את העבד, וע"ז אומרים דלת שומע אני בין עקורה בין שאינה עקורה ת"ל מזוזה מה מזוזה מעומד אף דלת נמי מעומד, והיינו מעומד וקבוע ובה להוציא רק שלא תהיה עקורה, ולא דנו כלל על הדלת אם היא מונחת בעמידה או בשכיבה, אלא רק אם היא מחוברת וקבועה במקומה או לא.

והוסיף שאף שהגמ"ב הרגיש בזה ולכן הביא לשון רש"י שכתב מה מזוזה עומד, שבלא זה לא מיקרי מזוזה, והיינו שבלא שהוא עומד לא נקרא מזוזה, מ"מ גם בכונת רש"י י"ל שבא להוציא שלא תהיה עקורה, אבל כשקבועה אלא שהיא

בו סכנה שע"פ הרופאים צריך לאכול ולשתות ביוה"כ יותר מכשיעור, אם צריך לשער בכל אכילה ושתייה אם יש סכנה כשלא יאכל וישתה, או אם מצות 'תענו את נפשותיכם' היא 'מערב עד ערב', וכיון שלא יכול לקיים מצוה זו מפני הסכנה שוב אין קפידא אם יאכל וישתה באותו יום גם בלא סכנה.

והשיב, שמי שאכל ביוה"כ שוב אין באכילה שניה איסור כרת, אך הביא להוכיח שדעת תוס' אינה כן, ולכן פסק שצריך לשער באכילת חולה ביוה"כ שלא להאכילו, בין כשיעור שיש בו איסור כרת ובין פחות מכשיעור שעכ"פ אסור מן התורה, רק מה שמספיק להוציא מספק סכנת נפשות.

אולם בלחם הפנים (על קצור שו"ע ס' קלג) העיר מדברי הרשב"א בסוגיין שכתב, יפת תואר לאו מצוה היא, שלא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, ואין זה דומה אלא למי שאחזו בולמוס שמאכילין אותו עד שיאירו עיניו, וכשיאירו עיניו שוב אסור הוא, וא"כ גם ביוה"כ כשאינו מסוכן יהיה אסור. כיוצא בזה הוכיח המהרש"ם בדע"ת (פתיחה לה' טריפות אות מא).

אך בשו"ת שם משמעון (פאללאק, א"ח ס' כ) כתב לדחות את הראיה מהרשב"א, שאפשר שהרשב"א לא אמר שיהיה דומה ענין זה ליוה"כ"פ אלא לענין אכילות אסורות, משא"כ לענין יוה"כ"פ שלא תלוי באכילה אלא בעינוי, ודאי י"ל שמשאכל לא שייך בו איסור אכילה כיון שכבר ממילא אינו מעונה, וכבר הלכה לה מצות העינוי ממנו.

אך כתב, ומ"מ זה ודאי פשוט לי שאף לפי אותן הדעות שמשאכל אין עליו חיוב להתענות יותר, מ"מ ודאי שאין לו לאכול עכ"פ מדרבנן או מדברי קבלה, מצד שלא יהיה כל העולם רעבין ומעונין והוא שבע וכמ"ש בתענית (יא). בזמן שהצבור שרוי בצער אל יאמר אדם אלך לביתי ואוכל ואשתה. וע"ע בשו"ת דעת סופר (ח"א ס' לז) על הראיה מסוגיין.

שכירת כהן לפועל והשתמשות בו

בגמ': אין עבד עברי כהן נרצע מפני שנעשה בעל מום (קידושין כא, ב).

בהגהות מרדכי (גיטין ס' תסא) כתב, מעשה בר"ת שייצק לו כהן מים על ידו, והקשה לו תלמיד אחד והלא המשתמש בכהונה מעל, והשיב לו ר"ת שאין בהן קדושה בזמן הזה, והקשה לו תלמידו א"כ כל מיני קדושה לא נעשה להם, ושחק ר"ת, והשיב ר' פטר אף שיש בהן קדושה יכולין למחול, והוכיח ממה שאמרו בסוגיין שאין עבד עברי כהן נרצע מפני שנעשה בעל מום, וממה שלא אמרו שאי אפשר להשתעבד בו כעבד מחמת שהוא כהן, מוכח שבידו למחול על כך.

בהגהות מיימונית (עבדים פ"ג ה"ח) כתב ללמוד מסוגיין שאף שירות כהן מותר. והמשנה למלך (שם) הביא מהסמ"ג (מ"ע פג) שלא אסרו השתמשות בכהן אלא בחנם, אבל בשכר מותר. והוסיף, שמתשובת הריב"ש (ס' צד) יש ללמוד שבכהן עם הארץ מותר להשתמש, ולפ"ז ביאר שבסוגיין המדובר הוא בעבד עברי כהן עם הארץ. ברמ"א (או"ח ס' קכח סמ"ה) פסק ע"פ ההגהות מרדכי שאסור להשתמש בכהן אפילו בזמן הזה, והרי הוא כמועל בהקדש אם לא מחל על כבודו.

ובמשנ"ב (ס"ק קעה-ו) ביאר הטעם שהוא כמועל בהקדש, שהרי נאמר וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא מקריב, ואף בזמן הזה שאין לנו קרבנות הכהן בקדושתו עומד, ולכן גם בזמן הזה כהן אסור בגרושה ולטמא למתים.

ומ"מ אם מחל מותר להשתמש בו, כיון שכבוד הכהונה [דהיינו הדברים שעלינו לכבדם כגון לפתוח ראשון או ליתול מנה יפה ראשון וכדומה] ניתן לכהנים רק להנאתם, לפיכך בידו למחול וליתן רשות לישראל להשתמש בו.

אך יש מי שאומר שאינו יכול ליתן רשות להשתמש בו אא"כ יש לו איזה הנאה, כגון בשכר או אפילו בחנם לאדם חשוב שהוא חפץ לשמשו ונהנה מזה, אבל אם אין לו שום הנאה מזה אין יכול למחול, אע"ג שאת הכבוד יוכל למחול, מ"מ שימוש ענין של בזיון הוא וטוב להחמיר לכתחילה, ולהשתמש בהם שירות בזוי בודאי יש לזוהר.

ומ"מ כתב בביאור הלכה (ד"ה אסור) שאפשר שלכנה מותר להשתמש בכהן חבירו, וגם יש שמצדדים להקל בכהן עם הארץ, ומ"מ בשירות בזוי בודאי נכון לזוהר, אף באופני ההיתר.

הוצרך לאכול ביום כפור, אם יש עניין שיצום בהמשך היום

בגמ': רב אמר מותר הואיל ואשתרי אשתרי (קידושין כא, ב).

בש"ת בנין ציון (ס' לד) נשאל על חולה שיש

שמועיל, וגם בשטר בלשון ישראל סמך דעתו על זה, ובפרט בקהילות קטנות אשר הדת בתוקפו, ויען שראיתי למי שמפקפק בדבר לענין חמין, לכן כתבתי זאת.

אולם בערוך השולחן (ח"מ סי' קצ) מבואר שהעיקר הוא השטר הנעשה בערכאות.

בשו"ת חלקת יעקב (ח"מ סי' יג) הביא דבריהם, וכתב שיותר נראה דברי המהרש"ם, ובכל אופן עכ"פ יהיה חייב במי שפרע, כמבואר ב"פ"ת (ח"מ סי' רד סק"ב) בשם רוב הפוסקים, א"כ ממילא אין לחפש אחר זכותו של הלוקח לפטרו מן המקח, ולחייבו במי שפרע.

כיבוד אדם אחד למוהל וסנדק

בגמ': אמר להם רבן גמליאל לזקנים, עישור שאני עתיד למוד, נתון לו ליהושע ומקומו מושכר לו. ועישור אחר שאני עתיד למוד, נתון לו לעקיבא בן יוסף, כדי שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו (קידושין כז, א).

בשו"ת אבני חפץ (ח"א סי' צא) כתב לדון שאין לאב לכבד אחד שיהיה גם מוהל וגם סנדק, שהרי זה כנותן את מתנותיו לכהן אחד שמביא רעב לעולם.

ולמד זאת בשיטת הנודע ביהודה (מהד"ק י"ד סי' פו) שהזכיר סברא כזו כשדן על סנדק אחד לשני בנים.

דוגמא ליסוד זה הביא האבני חפץ מביאורם של התוס' בסוגיין (ד"ה נתון) שרבן גמליאל נתן מעשר ראשון לר"י ומעשר עני לר"ע, ולא נתן גם מעשר עני לר"י על אף שגם הוא היה עני, היות שרצה לתת מתנותיו להרבה עניים. כך גם בעניין הכיבודים בברית מילה שיש לחלק את המצוה לאנשים רבים, ולא לתת את כולם לאדם אחד.

מדברי התוס' כתב גם ללמוד שלא כדעת הפרי חדש שסבר שאם נותן את כל מתנותיו לכהן אחד באקראי, אין חשש בזה. אמנם עיי"ש מה שנקט בזה לדינא.

של ראשונים (בסוגיין), ובארחות חיים (ספינקא, סי' כז סק"א) מה שכתבו וציינו בעניין זה.

ראיה נוספת כתב בגליוני הש"ס (סוף ח"א, דף קסג טור ג) להביא מסוגיין, לנידון הפוסקים על פירות וענפים מאילן שיבש, אם הם נחשבים כמחובר, ויש בקצירתם איסור קוצר, או שמא כיון שהאילן יבש אינם בגדר מחוברים, (עיין אגלי טל קוצר אות י).

והביא להוכיח ממה שאמרו בסוגיין שאם יבשה גפה של עוף, נחשב כמחוסר איבר. ויש ללמוד מכך שאין איסור קוצר בתלישת אילן וענף שהתייבש, כיון שאינו כמחובר.

אולם הביא שבירושלמי (יומא פ"ב ה"ג) מבואר שמי שיבשה זרועו אינו נחשב אפילו בעל מום, ולפ"ז גם אילן שהתייבש אינו כתלוש.

וכתב לבאר שבירושלמי (שם) מדובר שלא יבשה היד ממש, שהרי מבואר שם שעדיין יכול היה להקטיף בה. ולפ"ז במקום שהתייבש לגמרי, לא יהיה איסור קוצר.

קניית דירה לפני הרישום בטאבו

בגמ': אמר רב לא שנו אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שכותבין את השטר לא קנה (קידושין כז, א).

בסוגיין מבואר שקרקע נקנית בכסף, במקום שאין כותבים את השטר, אבל במקום שכותבים את השטר לא קנה עד שיכתוב שטר.

בפוסקים דנו אם בזמן הזה שהמנהג שבקניין קרקע, מלבד השטר המכירה שבין הקונה למוכר, כותבים ורושמים את המכירה בספרי המדינה [טאבעלע, טאבו], אם כל עוד לא רשמו זאת יוכלו לחזור בהם מהמכירה.

במשפט שלום למהרש"ם (סי' קצ ס"ו) כתב, בדין טאבילאציע הנהוג בזמן הזה, אף שנהגו בכך מכל מקום אם כתב השטר בלשון המוכח שנתרצו שניהם שיהא שטר זה מועיל, יש לסמוך

שוכבת אין שום הוכחה. ולכן נטה המנחת אלעזר שיש לחייב פתח כזה במזוזה מחשש דאורייתא, אולם לא יברך על קביעת מזוזה, שאולי זה ברכה לבטלה.

כיוצא בזה בפירוש 'פרשה סדורה' על מסכת מזוזה (פ"ב אות מו) כתב בעל הדרך אמונה להקשות על ראייתו של הנ"ב, וכן בספר אניה דיונה (י"ד סי' רפו סק"ד) העיר בזה, ולכן פסק שבדלת כזו יש לקבוע מזוזה בלא ברכה.

וע"ע במנחת אלעזר (שם) שדן על פתח שהוא משופע אם חייב במזוזה, והביא ראייה שאלכסון הרי הוא כעומד, ממה שכתב הרמ"א (י"ד סי' רפט ס"ו) שכדי לצאת ידי חובת שני דעות הראשונים במזוזה אם להניחה על הפתח שוכבה או זקופה, יקבע המזוזה באלכסון, וא"כ אנו רואים שבשיפוע נחשב גם כזקוף, שאל"כ מה מועיל אם מניח בשיפוע לשיטות שצריך להניח זקוף, ולכן כתב שאע"פ שבדלת בשכיבה לא יברך על קביעת מזוזה מ"מ באלכסון יברך, עיי"ש.

תפילין על ידו שהתייבשה

בגמ': יכול יבשה גפה נקטעה רגלה נחטטה עינה ת"ל מן העוף ולא כל העוף (קידושין כד, א).

בסוגיין מבואר שייבשה גפה של עוף, נחשב כמחוסר איבר. כתב הרשב"א (ד"ה יבשה גפה) בשם הראב"ד אע"פ שעדיין מחובר בגופו מחוסר אבר מיקרי, כיון שכל כחו של עוף בכנפיו, ויבשו.

בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' א) נשאל בדבר האיש שידו השמאלית אחזתה רוח [שקורין לופט] ואין לו בה שום הרגש מעקיצת מחט, והרופאים אמרו נושא למחלתו, מה יעשה בהנחת תפילין. ואם אפשר להוכיח מסוגיין שיד שיבשה, הרי היא כאילו האיבר חסר, או שמא רק בעוף שכל כוחו בגפיו, כשיש בו יובש הרי הוא כחסר, משא"כ באדם שאין כל כוחו בידיו, אי"ז מחוסר איבר.

והשיב, פשוט לי שדוקא בעוף הדין כן משום ששמו על שם עפיפה כדכתיב 'ועוף יעופף', אבל באדם אין זה נקרא מחוסר איבר.

אמנם אם הגיעה היד לכלל יבשות שאף אם היה תנאי אינה מוציאה טיפת דם, הרי היא כמי שאינה, משום שסופה להיחסר לגמרי. וכל שלא הגיע לגדר זה, ניח תפילין בשמאל ככל אדם.

בשו"ת קנאת סופרים (השמטות לשנות חיים סי' נא) דן בעניין זה הגר"ש קלוגר וכתב שאם היד עומדת לקציצה, ודאי דינו כאין לו יד זאת כלל, אך אם היד לא עומדת לקציצה אף שאין ביד כל הרגשה ואינה אלא כחומר בלבד שתלויה על גופו, ניח עליה תפילין, ולא איכפת לי מה שאין בה כוח. וביאר שאף אם נחשב זאת מום, כמבואר בסוגיין שדבר זה בעוף הוא מום, מ"מ גם בעל מום חייב בתפילין, וכל שהיד קיימת ואינה עומדת לקציצה ניח עליה התפילין.

ועיין עוד בגליוני הש"ס (בסוגיין), במתורתן

הגאון רבי דוד מקאמין זצ"ל בעל בית דוד על הל' שחיטה י"ד אלול תרפ"ב

מידות תרומיות

"הרה"ג בעל 'בית דוד' זצ"ל עשה עבודה עצומה ויגיעה רבה בספרו הבהיר 'בית דוד' על שחיטה ובדיקה ולא זכה להשאיר אחריו זרע של קיימא... קרובי המשפחה סיפרו שתחילת שירותו בקודש במלאכת השחיטה ובדיקות היתה בעיד באדקי הקרובה לעיר בילסק פלך הורדנא. שם עבד עבודת הקודש שבע שנים והיה גם כן ש"ץ מובחר שקולו היה נשמע כקול שאגת אריה, קול ה' בהדר, ובתוך אותן השנים שמש כעבודת הקודש על יד הגאון הגדול המפורסם רבי מלכיאל ז"ע ואחר כך נתקבל לעיר טשעכנויטקי לש"ץ ושר"ב ושימש שם בעבודת הקודש שלושים ושבע שנה. חביב היה על אנשי עירו וכבדוהו בהדרת כבוד אודות מדותיו התרומיות וענותנותו המצוינת, ביתו היה בית ועד לחכמים ופתוח לכל רב ואורח ועניים וארחי פרחי, כידוע שכל שר"ב צריך להיות בעל חסד ומכנים אורח זה אשר עשה כל ימיו".

רבינו נסתלק ב"ד אלול ומנו"כ במרומי הר הזיתים.

רבינו הגה"ק רבי דוד קאמין זצ"ל חיבר את הספר בית דוד לשחיטה שנחשב ומקובל מאוד אצל כל העוסקים במלאכת השחיטה, הבדיקות וההשגחה, ופסקיו מקובלים בכל עדה ועדה, כפסק אחרון.

רבי דוד זצ"ל היה השוחט בעיר טשעכנאוויצא, והיה הפוסק בכל המחוז, כאשר גדולי רבני ליטא סמכו ידיהם עליו. הבית דוד היה נערץ מאוד אצל מרן הגה"ח מבריסק, רבי אלי ברוך ממיר, הגה"ח מיזל, הדברי מלכיאל, הערוך השולחן ועוד.

את הספר בית דוד, אשר כאמור התקבל אצל כל השו"בים בדורנו, חיבר על פי פסקי מרן רבינו בעל התבואות שור, ובו ליקוט מפורט של כל הלכות שחיטה, בדיקות, ו"ח סימני הטריפות. סימני ההלכות מבוארים בטוב טעם ובהוספת כל המסתעף להלכה למעשה.

רבינו עלה לארה"ק וגם כאן זכה להערצה רבה מגדולי רבני הארץ. מרן הגה"ח זוננפלד ומרן הגה"י דיסקין אשר שמעו את גדלותו, קיבלוהו בכבוד גדול, ומיד סמכו ידיהם עליו ועל פסקיו. רבינו נסתלק ב"ד אלול ומנו"כ במרומי הר הזיתים.

הרה"ק רבי אברהם אניגדור לנדא זי"ע האדמו"ר מסטריקוב ט"ז אלול תשס"ט

ואת מרכז החסידות בתל אביב. לימים הוקם גם בית מדרש בבני ברק. מוסדות אלו הצטרפו לבית המדרש הוותיק של החסידות בירושלים, שייסד האדמו"ר הזקן מסטריקוב בעת ביקורו בארץ ישראל.

במשך כל שנות כהונתו התרחק מגינוני אדמו"רות.

בשנת תשמ"ו עבר להתגורר בבני ברק והעביר אליה את מרכז החסידות. בשנת תש"נ הקים את ישיבת "קול יעקב סטריקוב", על שמו של אביו.

רבינו עלה בסערה השמימה בט"ז באלול תשס"א, ונטמן בהר המנוחות.

רבינו נולד בפולין, להרה"ק רבי יעקב יצחק זן לנדא האדמו"ר מסטריקוב. בהיותו בן י"ג נכנס ללמוד בישיבת חכמי לובלין.

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה נמלט לוילנה, בה שהה מספר חודשים בחברת מרן הגה"ז מבריסק.

בשנת תש"א עלה לארץ הקודש. הוריו וכן רבים מבני משפחתו נספו בשואה. בשנת תש"ו נישא לבת הרב מאיר וידיסלבסקי, מצאצאי החידושי הר"מ, מייסד ומנהל מוסדות בית יעקב בחיפה.

במשך תקופה התגורר בשכונת שערי חסד והיה מתלמידיו הקרובים של הרב מבריסק. כמו כן היה מקורב למרן גאב"ד טשעבין זצ"ל, שהתגורר בסמיכות לביתו.

בשנת תש"ח הוכתר על ידי זקני חסידות סטריקוב כממשיך השושלת. הוא קבע את ביתו

ראיתי חידוש בקרעניץ, בחור'ל נדיר...

"מיד בהגיעו לוילנא בימי החנוכה של שנת

כאשר חזרתי משם גם אמרתי לכם כי ראיתי
חידוש בקרענין, בחור'ל נדיר.
והנה בחור'ל נדיר זה, החידוש בעצמו,
שבינתיים התבגר קצת, נע ונד במצור ובמצוק
הנורא ומתדפק על דלת ביתי, כיצד לא אפתחנו
לפניו, כיצד לא אקבלנו מתוך חיבה שכבר
רחשתי לו לפני שנים".
(ספר 'אמרי בינה' חידוד במילי דעלמא
שאלה ותשובה פט)

החסידי נתקבל מיד, והדלת נפתחה לפניו. כולנו
תמהנו על כך. האבא הרגיש בדבר והוא נענה לנו:
אזכיר לכם עובדה שספרתי לכם זה עידן, לפני
כמה שנים שהיתי בעיירת המרפא 'קרענין'.
באותן הימים גם שהה שם אדמו"ר חסידי
מפולין, יהודי נכבד חשוב מאוד ועדין נפש, אשר
נקרא בשם האדמו"ר מסטריקוב. לאדמו"ר זה
נתלווה כנראה בכדי לשמשו אחד מנכדיו אשר
התפלאתי ממש מיחודו מתבונתו וכשרונותיו.

ת"ש, התודע לגאון ישראל מרן רבי חיים עוזר,
ועוד מגדולי הדור אשר דרו או שהו אז בעיר
מצוק העיתים, אך את מקומו כמו שאר הלומדים
המופלים ובעלי המח שהגיעו אז לזילנא מצא
בצילו של מרן הגר"ז מבריסק. וכך סיפר לי הגאון
הצדיק ראש ישיבת בריסק בירושלים רבי משולם
דוד סולובייציק שליט"א, בנו של מרן הגר"ז
זצוק"ל: כאמור רבים צבאו אז על דלתו של אבא
מרן הגר"ז זצוק"ל. בשום אופן לא היתה אפשרות
לקבל את כולם. והנה פלא, דוקא בן האדמו"ר

הגאון רבי יעקב קאפיל רייך זי"ע

אב"ד בודפסט
י"ז אלול תרפ"ט

עד לפטירתו בשיבה טובה ביום י"ז אלול תרפ"ט.

אני מתכונן על מה שאני לא צריך להגיד

מספרים עליו כי למרות היותו נואם ומגיד
בחסד עליון נהג להתכונן לפני שהשמיע דרשה
או אפילו סתם דברי תורה פעם לפני מסיבת
מצוה מצא אותו אחד מהנכדים שלו שהוא
מטייל בחדרו ומדבר לעצמו כלומר שהוא מתכונן
לדרשה שאלו סבא הלא אמרת כבר מאות דרשות
בחיך האם אתה צריך להתכונן גם עכשיו על מה
שאתה צריך להגיד? על זה השיב ר' קאפל רייך
ז"ל על מה שאני צריך להגיד על זה כבר אני לא
מתכונן, אני מתכונן על מה שאני לא צריך להגיד.
(עולמו של אבא - עמ' קעב)

הגאון רבי יעקב קאפל רייך אב"ד בודפסט ורב
קהילת היראים בעיר, נולד בשנת תקפ"ח.

למד תורה אצל אביו ואחר כך בשיבת
פרסבורג אצל הרב אברהם שמואל בנימין סופר
מפרסבורג בעל ה"כתב סופר". בפרסבורג הצטיין
יעקב קופל כעילוי ונבחר על ידי ה"כתב סופר"
לשמש מדרוך לבנו, שמחה בונם. כמו כן נבחר
להיות חלק ממשלחת של חמישה תלמידים
מצטיינים שנגשלו משיבת פרסבורג אל חצר
הרבי מצאנז.

במשך כשבעים שנה כיהן ר' יעקב קאפל כרב,
בצעירותו מילא מקום חותנו כ"אב"ד סאבאטיש,
לאחר מכן נתקבל לק"ק ווערבוי, אך רוב ימיו
כיהן בעיר הגדולה בודפסט, שם כיהן כרב קהל
דיאים, ופעל רבות למען יהדות הונגריה בכללה,

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב
תמצית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור'
ויקטום מאורי החיים
ביאור משולב שזר באומנות בינות המילים
'אור תורה' | 'זרחת חיים'
הערות, ציונים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר
10 כרכים של מתיקות נצחית:
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הק'
'מאורי אור' - מאד ענין הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחדל
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

ארה"ב: 437-0054 (718) | אידישע 0176-8806-44
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

רבינו יהודה ליוואי (לייב) זי"ע

המהר"ל מפראג י"ח אלול שס"ט

שכל אשר מוסיף לעשות צדקה השי"ת משפיע לו לעשות צדקה, כמו שנראה מן המעין אשר משפיע מימיו לחוץ אז המקור משפיע לו. עכ"ד. (ספיר ויהלום דברים ע"ז - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הערצתו בעולם החסידות

שמעתי ממנו [=הרה"ק הרבי ר' בונים מפרשיסחא], שאמר שצריך להאדם שיהיה לו רבי בזה העולם, וגם צריך שיהיה לו רבי מעולם העליון ג"כ, ע"כ. ומתוך אותן הדברים הבנתי בשעת מעשה שהוא המהר"ל מפראג, כי השיח באותה שעה איך שהיה על קברו בפראג אז. ואמר שלמד איזה מאמר בספרי המהר"ל קודם התפילה והיתה תפילתו ערוכה בכל על כפיו, ע"כ. ומובן שזה שאמר 'על כפיו, כמ"ש (איכה ג מא) 'נשא לבבנו אל כפיים'. וכמאמרם ז"ל (תענית ה.) אין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם משים נפשו בכפו. גם אמר על המבחר הפנינים שהוא עשה אותו בגלגול הראשון. על דברי הרב ז"ל בהקדמתו לספר התניא שקונטרסים אלו הנקראים בשם לקוטי אמרים מלוקטים מפי סופרים כותב האדמו"ר מליובאוויטש במכתבו (מיום יא אייר תשי"ח) שכן מקובל בין החסידים שכונתו לספרי מהר"ל מפראג, ובכלל מסורת חסידים בעלת סמכה היא.

רמתיים צופים

במדה זאת השי"ת מסייע אליו מלמעלה, ובמה מסייע אליו הקב"ה בממון שיוכל להשפיע, וזה כי המשפיע דומה למעין, כי כאשר המעין משלח מימיו למרחקים כן המשפיע לאחרים, לכך השי"ת אשר הוא מקור המשפיע אל הכל משפיע אליו כדי שיוכל להשפיע, כמו שהמעין כאשר מימיו מתפשטין לחוץ, הנה המקור משפיע אליו עוד מים שלא יחסר, וכל שמוסיף לקלח המעין לחוץ המקור יותר נותן לו, ואם אין המעין משפיע לחוץ אין המקור נותן לו. ודבר זה בחינה גדולה מאוד,

רבינו יהודה ליוואי (לייב) הנקרא בפי כל "המהר"ל מפראג" נולד בשנת רע"ב בעיר פוזנא שבפולין לאביו הג"ד בצלאל ב"ר חיים מוורמייזא. שמו נקרא בישראל ע"ש זקינו "חכם הרזים" הגדול רבי יהודה ליוואי הזקן מפראג מגזע דוד המלך ע"ה.

בהגיעו לפרקו נשא לאשה את הצדקנית פעריל בת "הקצין הר"ר שמואל ב"ר יעקב שהיה גדול בדורו בעושר ובנכסים ובכבוד וקרוב למלכות, והיו בו תורה וגדולה במקום אחד."

בשנת שי"ג היתה ראשית ממלכתו בק"ק ניקלשבורג וכן במדינת מעהרין (מורביה). שם היה רועה את צאן מרעיתו באהבה ובמסירות במשך כעשרים שנה. על תלמידיו המפורסמים נמנים הגאונים הגדולים: רבי אפרים לונטשיץ זי"ע בעל ה"כלי יקר", רבי יו"ט ליפמן העליר בעל ה'תוס' יום טוב", רבי דוד

גאנז בעל ה'צמח דוד" ורבי אליהו מלואנץ המפורסם בשם "רבי אליהו בעל שם", ועוד.

אחר י"א שנים ששהה בפראג, שב רבינו לפוזנא, וישב שם כארבע שנים, וחזר שוב פעם לפראג המעטירה.

זכה רבינו לראות עולמו בחייו, והעמיד דור של גדולי ישראל. שש חתניו לוקחי בנותיו היו מגדולי הדור, הם וצאצאיהם הרביצו תורה בישראל, ובנו היחיד הגאון רבי בצלאל חריף היה ראש ישיבה בק"ק קעלין, ולמגינת לבו נפטר עליו בחייו, בשנת ש"ס.

ביום ה' י"ח אלול שנת שס"ט נסתלקה ועלתה נשמתו לשמי רום כשהוא זקן ושבע ימים - בן צ"ז שנים - ומנ"כ בק"ק פראג.

כל אשר מוסיף לעשות צדקה - השי"ת משפיע לו לעשות צדקה

ומקור הדברים הוא בדברי הגמרא במסכת בבא בתרא (ט:): אמר רבי יצחק, מאי דכתיב (משלי כא כא) 'דודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד', משום דדודף צדקה ימצא צדקה. אלא לומר לך: כל הרודף אחר צדקה - הקדוש ברוך הוא ממציא לו מעות ועושה בהן צדקה.

וכפי שביאר המהר"ל מפראג זיע"א בספר 'נתיבות עולם' (נתיב הצדקה פ"א): הדבר הזה יש לך להבין כי מיוחד הצדקה בדבר זה, כי הצדקה שהוא משפיע לאחרים, כל אשר נכנס

הדרוש הישירי בראשון חמשה עשר יום החדש

מדרש רבה

המבואר והמשולב

עם "לקוטי אמרים" מתורת החסידות והמוסר

כל ישראל ומכבים מדרש לידו"ה

הוצאת: תשפ"ג

מחיר: 1800-22-55-66

קניו והדר - חיים של תורה

הגאון רבי משה אריה פריינד זצ"ל גאב"ד ירושלים ובעל 'עטרת יהושע' כ' אלול תשנ"ו

מאלף תעניות

דברים נפלאים שכתב הגה"צ רבי משה אריה פריינד ראב"ד ירושלים זצ"ל:

סעודתא דדוד מלכא משיחא במוצאי מנוחה שהוקדש לה סימן מיוחד בסעיף אחד בשו"ע או"ח [סי' ש], בודאי היא נכללת במה שאמרו ז"ל (תנחומא ג'): "כבוד שבת עדיף מאלף תעניות, וכבוד שבת דאורייתא" וכו'. כי כשם שאמרו (ב"ק לב, א) דאמר רבי חנינא בואו ונצא לקראת שבת מלכתא (פירש"י שם כאדם המקבל פני מלך) ואמרי לה לקראת שבת כלה מלכתא, רבי ינאי מתעטף וקאי ואמר בואי כלה. כן אמרו (שבת קיט, ב) ואמר ר' חנינא לעולם יסדר אדם שלחנו במוצ"ש אע"פ שאינו צריך אלא לכזית - פירש"י שם, במוצאי שבת נמי "כבוד שבת" ללוות ביציאתו דרך כבוד כאדם המלווה את המלך בצאתו מן העיר

(בהסכמתו לספר סדר מלווה מלכה - בשנת תשנ"ד)

'לזכות בכפרת עוונות בלי לטרוח לצאת מן הבית'

ניגש יהודי אל הגאון רבי משה אריה פריינד, ותיאר כיצד הוא טורח טורח ללכת דבר יום ביומו מברית מילה אחת לשנייה, והסיבה לכל הטרחה הרבתית שכן ידוע שהשתתפות בברית מילה מסוגלת לכפרת עוונות.

'יש לי עצה עבורך' - לחש לו רבי משה אריה - 'לזכות בכפרת עוונות בלי לטרוח לצאת מן הבית.'

- לעשות תשובה...

תלמידים הרבה. קשר מופלא שרר בין רבנו לתלמידיו, כאשר שימש לכל אחד כאב רחום וחנן.

בכוחות אדירים נשא רבנו כל ימיו את צערו בליבו, כי אף שנישא שוב לאחר המלחמה לא זכה לזרע של קיימא. יחד עם זאת שמח בכל ליבו בשמחות יידין, והראה אהבה וחיבה יתירה לילדי ישראל.

רבנו נתמנה תחילה כמו"ץ בבד"ץ של העדה החרדית, אח"כ נתמנה כחבר הבד"ץ, משנת תשל"ט כיהן כראב"ד, ומשנת תשמ"ט כיהן כגאב"ד העדה החרדית עד להסתלקותו ביום כ' אלול תשנ"ו.

סעודת מלווה מלכה - עדיף

רבנו נולד בשנת תרס"ד, לאביו הגה"צ ר' ישראל אב"ד ור"מ הוניאד שבהונגריה בן הגה"צ ר' אברהם יהושע אב"ד נאסאד. אביו וסבו היו מגדולי חסידי צאנז שינאוואו וסיגעט.

רבנו גדל על ברכי סבו הגדול, ומילדותו בלט בהתמדתו בתורה וביראה. עוד בגיל 13 נבחר אצל סבו בעל פה שו"ע יורה-דעה עם ה"פרי מגדים", וחושן משפט עם "קצות החושן". כילד בן 8 נבחר בע"פ על הספר "קדושת יום טוב" [סיגעט] שהוא ספר מלא וגדוש בדרוש ובחסידות.

בבית אביו שהיה אב"ד הוניאד, למד רבנו את מלאכת ההוראה והדיינות, כשהוא יושב לצד אביו בדיני תורה, ובעודו בן 18 כבר צירפו סבו לדיני תורה שערך בעירו נאסאד.

בשנת תרצ"ג החל לכהן כראב"ד נאסאד, אח"כ כיהן כאב"ד וראש ישיבת ראגנא, ומשם עבר לעיר סאטמאר, שם כיהן כדיין ופוסק וראש ישיבה לצעירים תחת רבנותו של הרה"ק רבי יואל מסאטמאר, בצל קדשו הסתופף עשרות בשנים. בתפקידו כדיין בלט בבקיאותו הרבה בראשונים ובאחרונים. במיוחד לאחר המלחמה בלט בכוחו בהתרת העגונות, מרחוק ומקרוב שמעו את שמו של רבנו ונהרו אליו לקבל היתר להינשא.

כשכבשו הרשעים ימ"ש את הונגריה, גורש רבנו לאושוויץ עם הרבנית ושמונת ילדיו, והם עלו על המוקד על קידוש השם. בנו הגדול של רבנו היה כבר בן 18 - בחור מופלג בתורה שניבאו לו גדולות.

שנים אחדות לאחר המלחמה עלה רבנו לארץ ישראל והתיישב בעיה"ק ירושלים, כאן התלכדו סביבו חסידי סאטמאר וקיבלוהו כראש החבורה. הרה"ק מסאטמאר מינה אותו כראש ישיבת סאטמאר, בראשה עמד כ-40 שנה והעמיד

ביקור חולים

לניתוח לב על מנת לייצב את מצב בריאותו, כדי שיוכל לתפקד באורח תקין. בעיר שבה גר אותו תלמיד חכם, לא היה באותו הזמן מרכז רפואי גדול, והרופא היחיד שהיה מנתח לב לא היה בעל ניסיון גדול במקצועו, אולם במרחק של כאלף קילומטר בערך מביתו שכן מרכז רפואי גדול אשר בו עבדו רופאים ידועי שם, חלקם מנתחים אשר הספיקו לצבור ניסיון רב בניתוחי לב והיו מיומנים היטב.

ידידים וקרובים יעצו לאותו חולה כדבר פשוט שכדאי לו לבצע את הניתוח במרכז הרפואי הגדול על אף ריחוק המקום. אך הוא, בהיותו מקורב לרבי משה פיינשטיין לא חשב להחליט על צעדיו לבדו, אלא לשאול את רבי משה כדת מה לעשות.

כששאל את רבי משה, הוא השיבו בשאלה: כמה ניתוחי לב עשה כבר הרופא בעירך? אותו חולה לא ידע להשיבו, ואמר שהוא יברר זאת ויחזור להודיעו. לאחר בירור קצר הוברר לו שהוא המנתח מספר עשרים ותשעה! הרופא ניתח עד עתה רק עשרים ושמונה בני אדם, והוא הבא בתור. מיהר החולה והתקשר לרבי משה וסיפר לו זאת, ולפליאתו הרבה השיב לו רבי משה: עשרים ושמונה ניתוחים - זה לא מעט! אם הרופא הגדול בעיר הרחוקה ניתח אותך, הרי שם תשאר להחלמה, והרי אין לך מכירים וידידים שם, ואם כן, מי יבוא לבקר אותך? אם תשכב שם בודד, הדבר איננו טוב! תעשה את הניתוח בעירך, ובאופן זה יבואו לבקרך ידידים וחברים, הם ישמחו איתך ויעזרו לך, ומה עוד, שעל ידי זה אתה תזכה אותם במצוות ביקור חולים אשר רב שכרה.

השלים וסיפר אותו תלמיד חכם: את הניתוח עברתי כדברי רבי משה בעירי, ואחרי הניתוח הייתי צריך לשכב שלושה עשר שבועות בבית החולים! רבים באו לבקרני, הביאו לי דברים טובים ומעדנים, האכילו אותי ודיברו עימי, שימחו אותי ושיפרו את הרגשתי. הרגשתי וראיתי מה צדקו דבריו של רבי משה, בוא וראה מה בין דעת בעלי מצוות ביקור חולים ושכרה

לדעת תורה, ומה גדולה מצוות ביקור חולים ושכרה (ביקור חולים בהלכה ובאגדה עמוד רנא).

על הפסוק (דברים כו ז): 'אֵת ה' הַאֲמַרְתָּ הַיּוֹם לְהִיּוֹת לְךָ לְאֱלֹקִים וְלָלַכְתָּ בְּדַרְכָּיו וְלִשְׁמֹרֵתָם וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְלִשְׁמֹעַ בְּקוֹל, פירש רבינו האור החיים הקדוש, שיש מצוות שלא נצטוו בהם בני ישראל במפורש, כמו ביקור חולים, אך אף על פי כן כשבני ישראל מכירים שהם דרכי ה', הרי שכלל שהוא עושה כן גם בני ישראל עושים כמעשיו והולכים בדרכיו. והוא כדברי הגמרא במסכת סוטה (יד.): אמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי דכתיב 'אחרי ה' אלהיכם תלכו', וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה, והלא כבר נאמר 'כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא', אלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה... הקב"ה ביקר חולים, דכתיב: וירא אליו ה' באלוני ממרא, אף אתה בקר חולים.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

כשחלה הרה"ק הישמה ישראל מאלכסנדר זיע"א את חליו האחרון לפני פטירתו, שלח אליו הרה"ק האבני נזר מסוכאטשוב זיע"א את בנו יחידו, הרה"ק השם משמואל זיע"א לקיים מצות ביקור חולים, וצוה עליו שיאמר להישמה ישראל שהוא בא בשליחות אביו. עשה כן השם משמואל והגיע לבקר את החולה. לאחר שמסר את שליחותו, נענה הישמה ישראל ואמר לו: הלוא מצינו בתורה שהקב"ה בא בעצמו לבקר את החולה, אף שהיו לו שליחים הרבה, כמו שנאמר (בראשית יח א) 'וירא אליו ה' באלוני ממרא', ופירשו שם, שבא לבקר. אבל הרבי מסוכטשוב זקן הוא ואיננו יכול, סיים הישמה ישראל ואמר: אך היות ושלה שליח, הרי שליחו של אדם כמותו, ויתחזק ישראל וישב על המיטה (בישישים חכמה) עמוד שנט', תולדות הישמה ישראל פרק (כא).

עמד הגה"ח רבי מאיר מארים, רבה של העיר קוברין, בבית המדרש העירוני הכללי ושילב בדרשתו המרתקת שאלה מפתיעה: הלוא ידוע ונהוג שמכבדים את רב העיר בסידור קידושין, בסנדקאות, ובעוד עניינים כאלו, מדוע בדברים חשובים מאלה לא מכבדים אותו? בעוד הקהל נותר תמה וסקרן מה כוונת הרב, באיזה דברים חשובים אין מכבדים את הרב? נשמעת התשובה המדהימה בשלוותו של רבי מארים: הנה מעולם לא כיבדו אותי בשטיפת חדר של חולה, אף פעם לא קראו לי להחליף מצעים לזקן תשוש! מדוע אכן? הרי זו מצוה חשובה של ביקור חולים ורצוני לקיימה בהידור.

ואכן מנהגו היה לבקר כל חולה אשר שמע על מצבו, והיה מגיע ושואל ומתעניין בריצונות במצבו. לא פעם, לא היה לו כל צורך לשאול כי ראה והבין בעצמו את הנצרך, ואכן בהזדמנויות כאלה הוא לא ראה כפחיתות בכבודו ליטול את המטאטא בידו ולעבוד בניקיון ובצחצוח.

בדברי דרשתו הביא את הגמרא הידועה במסכת נדרים (מ.) מעשה בתלמיד אחד מתלמידי רבי עקיבא שחלה, לא נכנסו חכמים לבקר ונכנס רבי עקיבא לבקר, ובשביל שכיבדו וריבצו לפניו, חיה, אמר ליה, רבי החייתני, יצא רבי עקיבא ודרש כל מי שאין מבקר חולים כאילו שפך דמים. יתכן שבעונותיו הרבה הרגיש ש'כיבוד', ניקיון בלשון המשנה, הוא הכבוד האמיתי, ולא ראה כל בעיה שרוב העיר מכבד ומנקה, שהרי ביקור חולים הם בבחינת החייאת נפשות ממש (רמ"מ מקוברין עמוד 70)

סיפר הגאון רבי אפרים גרינבלאט זצ"ל, בעל שו"ת 'רבבות אפרים', תלמידו המובהק של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, בעל 'אגרות משה', בשמו של תלמיד חכם אחד אשר ביקש להישאר עלום שם מטעמים שעמו, אשר חלה בליבו והווקק לעבור ניתוח לב. היה זה לפני עשרות שנים כשלקה בליבו ל"ע, והרופאים קבעו שהוא זקוק בדחיפות

מהדורה חדשה מפוארת, מאירת עינים, שלא נראה כמותה אור המאיר המבואר

ממוהר"ר זאב וואלף מזוטאמיר

מסטינאור

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

הדש בממלכת התורה

דבר בעתו

סליחות ביאודי מילים עם שחרית ותהילים

מגוון סוגים ונוסחים

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

סדר הסליחות כמנהג ליטא

וכמנהג פולין, וכו' יבואו

ביאודי מילים

מנהגים וטעמים.

מגיע בכריכה

קשה, רכה או דמוי

עוד וכן בצבעים

שונים.

דבר בעתו

סליחות המבואר מתיבתא

פולין / ליטא

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

סדר הסליחות מבוארות כמנהג ליטא וכמנהג

פולין, וכו' יבואו כוונות התפילות

והבקשות כאחד יחד עם התיבות.

ביאוד לכל התפילות בשפה ברורה,

משולב בתוך תיבות הסליחות,

מבוא כולל לסדר הסליחות,

הקדמות מפורטות לכל סליחה

ופיוט, פסקי דינים מנהגים וטעמים.

דבר בעתו

ספרי המהר"ל דרך החיים על מסכת אבות

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

לקראת יומא דהילולא של המהר"ל מפראג

זיע"א ניתן שוב להשיג

את ספרו "דרך החיים"

על מסכת אבות. הספר

הוגה ונערך מחדש

בתוספת מראי מקומות,

ותוכן המאמרים המופיע

בראשית כל קטע באופן

קצר וצח.

דבר בעתו

סט 5 מחזורים כתר / אצולה

כמגוון צבעים וגדלים, בנוסח ספרד ואשכנז

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

מחזור מפוראד לתפילת ראש השנה ויום כפור, בעיצוב מרהיב עין,

ובתוספת ביאודי מילים ופסקי הלכות לכל ענין המתעורר תוך כדי

התפילה.

תתקבל צלותהון ובעותהון!

הושלם הסט

סט זרע שמשון המבואר

מהדורת 'ברכת טוב'

מכון 'אור לישרים' - נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

לקראת יומא דהילולא הושלמה הוצאת סדרת הספרים "זרע שמשון" על התורה אשר חברו החכם המופלא אשר מעייני חכמתו נפוצו חוצה ונודע שמו בשערים ה"ה הרב הגדול מוהר"ר שמשון חיים במהור"ר נחמן מיכאל נחמני זלה"ה.

ועתה יוצא לאור עם ביאודים יקרים משולבים בדבריו המאירים, בתוספת מקורות וציטוטים,

והרחבת הענינים הנושאים ונותנים בדבריו. הכל במהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עינים.

המחבר נפטר בלא שהשאיר זש"ק, ובהקדמת ספרו כותב המחבר כי מכיון והולך לעולמו לא בניים

הוא מבקש שילמדו בספריו ובכך יהא נחת רוח לנשמתו, ובירך את הלומדים בספריו: "ועינכם

תראינה בניים ובני בניים כשתילי זיתים סביב לשולחנכם חכמים ונבונים. ובתים מלאים כל טוב. גם

עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם". הבטחה זו נתפרסמה והוכחה, ורבים נושעו בעקבותיה.

שווקי קני

מלון יקרון והיהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מִי־הָרֵא חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִוְרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

ושמחת בכל הטוב - להודות לה' על שנטע צדיקים בכל דור

להודות ולשבח לפני ה' ששלח נשמה גדולה ונשגבה כנשמת הרב מברדיטשוב ע"ה להאיר בה את העולם.

והרבה הפליגו צדיקי הדורות בגודל מעלת הרה"ק הקדושת לוי ע"ה, אשר כל ימיו היה מרבה להמליץ אך טוב וחסד על ישראל בכלל ובפרט, ובודאי גם לאחר פטירתו עודנו עומד ומשמש ללמד זכות על בני ישראל, כמו שכתב בנו בספר **תולדות יצחק בן לוי** (ויחי ד"ה ויגוע) ששמע מאביו כי הצדיק המלמד זכות על כלל ישראל בחייו, זוכה למדרגה זאת גם בעלמא דקשוט להמליץ טובה על ישראל, כי צדיקים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא (ברכות סד), וכמנהגם כאן למטה כן נוהגים גם למעלה בשמים [וכך אמרו בזוהר הקדוש (וירא ק): כמה דבר נש אמתשך בהאי עלמא, הכי נמי משכיך ליה כד נפיק מהאי עלמא, ובמה דאתדבק בהאי עלמא ואתמשך אבתריה הכי אתדבק ביה בהווא עלמא]. ועוד מקובל בשם צדיקים שכשנסתלק הרה"ק מברדיטשוב לבית עולמו התעלתה נשמתו למדרגת מלאך שרף ונהיה מנושאי המרכבה. וזהו שאנו אומרים בפיוט 'ויושר יליצו בעדנו חיות אש' היינו הצדיקים שהתעלו למדרגת שרפי מעלה.

וכן כתב **בדעת משה להרה"ק רבי משה מקוזניץ ע"ה** (בשלח ד"ה או יאמר ויהי) שיש להודות לה' יתברך שברא צדיקים בעולמו, וזהו שכתוב (תהלים קז א) 'הודו לה' כי טוב' שיש להודות לה' שברא בעולמו את הצדיק הקרוי 'טוב' [כמו שכתוב (ישעיה ג') אמרו צדיק כי טוב], 'כי לעולם חסדו', שרצה הקב"ה להמשיך חסדו וטובו בעולם, ולשם כך ברא את הצדיק שבזכותו יהיה נשפע חסד לעולם.

העולם כמו שכתוב (משלי י כה) 'וצדיק יסוד עולם'. וזהו שתקנו חז"ל (ברכות נח). לברך בראיית חכמי ישראל 'שחלק מחמתו ליראיו', שיש לנו להודות ולשבח לה' על הצדיקים חכמי ישראל שנטע בקרבנו. וכבר היה מעשה בהרה"ק החוזה מלובלין ע"ה שהיה חי ט"ז שנה בימי הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה בעל הקדושת לוי, ובכל יום ויום היה לו זמן קבוע ומיוחד

וְשִׂמְחָתָּ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו' (כו יא). חובתו של כל יהודי וזכות גדולה היא לו לשמוח ולהודות בכל לב על שזיכה אותנו ה' ושתל צדיקים בכל הדורות, כמו שמובא **בתפארת שלמה** (ד"ה א"י ושמחת) על הפסוק **ושמחת בכל הטוב**, שהצדיק נקרא 'טוב' כמו שכתוב (ישעיה ג') אמרו צדיק כי טוב, ובזה יש לנו לשמוח שנתן לנו ה' צדיקים שבכוחם מתקיים

מִי־הָרֵא דְפְלִיאָה

עיקר מצות צדקה הוא הנאת העני

הַשְּׂקִיפָה מִמַּעַן קִדְשֶׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבִרְךָ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְגו' (כו, טו). מעלת עשיית חסד וצדקה גדולה מאוד, ואף אם תהיה כוונת האדם להנאת עצמו אין נגרע משכרו, כי העני נהנה ממנו אף שלא היתה כוונתו ראויה*. בזה פירש **בדברי יחזקאל** (וירא ד"ה ויקומו) את דברי רש"י (בראשית יח טז) כל השקפה לרעה חוץ מ'השקפה ממעון קדשך' (דברים כו טו), שגדול כח מתנות עניים שהופך מידת רוגז לרחמים. היינו כשמשקיפים ומתבוננים בעומק מעשי האדם רואים שמעורב בהם כוונות ופניות עצמיות, אבל כשעוסק במתנות עניים אין בכך רע כי העיקר הוא שהעני נהנה ממנו, ואף אם משקיפים לעומק ליבו אין הדבר מפחית מחשיבות מעשי הצדקה. וראה באהבת ציון (דרוש י') לבעל הנודע ביהודה: שבכל המצות צריך לעשות המצוה לשם שמים ולא על מנת לקבל פרס, מה שאין כן בצדקה, משום שכל מצוות ה' אם אינו עושה לשם מצוה אין בו ממש ואינו עושה כלום, שהרי אם נטל לולב או הניח תפלין וציצית לולא שיש בזה מצות הבורא יתברך שציונו לעשות כן אין במעשה הזה שום תועלת מצד עצמו, ורק מפני שמקיים מצות הבורא שציונו לעשות כן קיום המצוה גורם חשיבות ויקר תפארת המעשה, לפיכך אם אינו עושה לשם מצוה אין בו ממש, אבל בנתינת צדקה אף שאין בו מחשבת מצוה מכל מקום הרי יש תועלת לעני בעשייתו, שאין הבדל אצל העני אם הנותן עושה צדקה לשמה או לא.

א. וכן כתב באמרי פנחס השלם (שער עבודת ה' אות מח) בשם הבעל שם טוב שבג' דברים אין הכוונה מעכבת, צדקה כי מכל מקום העני נהנה, מקוה שמטהרת ממילא, והמלמד תורה כי התלמיד מחכים ממילא.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

ירידת הדורות באור התורה

בגודל עבודתם של הדורות הקודמים אפשר לבוא לידי רפיון ובמה נזכה אנחנו לעבודת ה', השב לו שכן שאל **רבינו חיים ויטאל ע"ה** את רבו **האר"י ז"ל**, אחרי שרואים אנו את גודל מעלת הראשונים, ועד כמה דקדקו על עצמם על פגם קל ומועט, וכמה הרבו להצטער ולהתענות על מיעוט עבודתם לבוראם, אם כן במה נזכה אנו אזובי הקיר שאין עבודתינו חשובה למאום בפניהם, ובמה נבוא לפני המלך לחלות פניו בעבודה תמה ונקה. השיב לו **האר"י ז"ל** שבודאי בדורות הראשונים היו נשמות גבוהות ביותר והיה נדרש מהם עבודה לפי ערך מדרגתם, אבל ככל שמתאחרים הדורות מתמעטת הקדושה בעולם, ומשום כך כל עבודה מועטת יש לה חשיבות מיוחדת בשמים [ראה עוד בשער הגלגולים (הקדמה לח): פעם אחת שאלתי למורי ז"ל, איך היה אומר לי שנפשי היתה כל כך מעולה כנזכר לעיל, והרי הקטן שבדורות הראשונים היה צדיק וחסיד שאין אני מגיע לעקבו. ואמר לי, דע לך כי אין גדולת הנפש תלויה כפי מעשה האדם, רק כפי הזמן והדור ההוא, כי מעשה קטן מאד בדור הזה שקול בכמה מצות גדולות שבדורות אחרים, כי בדורות אלו הקליפה גוברת מאד מאד לאין קץ, מה שאין כן בדורות ראשונים, ואלו הייתי בדורות הראשונים היו מעשי וחכמתי נפלאים מכמה צדיקים הראשונים וכו', ולכן שלא אצטער על זה כלל, כי בלי ספק יש לנפשי מעלה גדולה על כמה צדיקים הראשונים מזמן תנאים ואמוראים], ואפילו אנחה של יהודי שמצטער על מיעוט חלקו בעבודת ה', יש לה חשיבות גדולה ורצויה היא במרום כמו עבודתם של הדורות הקדמונים.

והרה"ק מאיזביצא ע"ה אמר ששמע דבר חידוש מפי רבו הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה, שיש מעלה מיוחדת לדורות האחרונים על פני הדורות הראשונים, כי אף שבדורות האחרונים המוחות מתמעטים בכל פעם, אבל נקודת החיים שבלב מתרחבת תמיד ונעשה מזוכך בכל פעם בגלות יותר (פרי צדיק ואתחנן אות כא).

ב ז) 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו, ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו. וצריך להבין הרי אדם פשוט אין לו כל השגה בצורת מלאך, וכיצד יוכל לדעת האם רבו דומה למלאך, ויש שפירשו ש'מלאך' היינו הדורות הראשונים שהיו לפנינו, כמו שאמרו חז"ל 'ראשונים כמלאכים', ואם הרב משתדל להידמות לרבותינו הראשונים ולמסור שמועותיהם לדורות הבאים, אז הוא דומה למלאך וראוי ללמוד תורה מפיו, אבל אם אין הרב מכניע עצמו לרבותיו שקדמו לו אין ראוי לשמוע וללמוד מפיו.

ועל פי זה יש לפרש גם את דברי הגמרא דלעיל 'אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים', שאם אנו נכנעים בפני הדורות הקודמים והם דומים בעינינו כמלאכים, אזי אנו חשובים לכל הפחות כבני אדם, אבל אם אין אנו מתבטלים לדורות הראשונים והם דומים בעינינו כבני אדם, אזי אנחנו במדרגה נמוכה עוד יותר ואיננו דומים אלא לחמורים. אם כן אף אם נוכחנו לראות וכמעט אי אפשר להגיע בדורות הללו להשגה של ממש בעבודת ה', יש לנו להתבטל לדורות הראשונים שעבדו במסירות נפש וללמוד מהם גם לדורנו אנו, שאין לנו עצה ותבונה אלא למסור נפשנו לזכות להתקרב לאבינו שבשמים, כי התורה איננה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה.

וכך נדרש הפסוק **הסכת ושמע ישראל** כתתו עצמכם על דברי תורה, ועל ידי זה זוכים להמשך הפסוק **היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך**, שבכל יום יהיה בעיניך כאילו היום באת עמו בברית, והעצה בימי החשכות לקיים דברי המשנה (ברכות ב.) 'מאימתי קורין את שמע בערבין', להתחזק בקבלת עול מלכות שמים במסירות נפש בזמני הערב בסוף הדורות, ורק באופן זה אפשר להחזיק מעמד בעבודת ה' בגלות עד שנזכה לזמן הבוקר והאור בבוא הגאולה.

חשיבות דורות השפלים

ואם ישאלך אדם שכשמתבוננים

וידבר משה והכהנים הלוים אל כל ישראל לאמר, הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך (כז ט).

דור עקבתא דמשיחא הוא זמן קשה בכל הנוגע לעבודת ה', וגם נשמות ישראל שבדור זה הם נשמות נמוכות ושפלות ביחס לנשמות ישראל בדורות הקודמים, וידוע גודל הדורות הראשונים אשר היו גדולים בשיעור קומתם מן האחרונים, כדברי חז"ל (ברכות לה:): לא כדורות הראשונים דורות האחרונים, ולעולם הראשונים המה במעלה יתירה וגבוהה על פני האחרונים, וככל שחולפים הדורות כך הם מתמעטים והולכים [שהדורות היו טובים וצדיקים מן אחרונים וכו', שאי אפשר שיהיו אחרונים כראשונים (רש"י ר"ה כה: ד"ה אל)].

הכנעה לדורות הראשונים שעבדו במסירות נפש

אמרו חז"ל (שבת קיב:): אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים, דהנה עיקר מעלת עובד ה' היא כפי מידת מסירות נפש שבקרבו, להיות מוכן ומזומן להקריב נפשו ומאודו על קדושת ה', וזוהי מעלת הדורות הראשונים על פני הדורות המאוחרים, כי הדורות הראשונים היו מיוחדים ומזומנים למסור נפשם על קידוש ה', וכו' שאמרו (ברכות כ.). שהראשונים שהיו רגילים למסור נפשם על קידוש היו זוכים שייעשו על ידיהם ניסים, ואילו הדורות המאוחרים שאינם רגילים למסור נפשם אינם רגילים בניסים.

ועל דורותינו מוטל תמיד להתאמץ לאחוז בדרכי אבותינו והדורות הקודמים, כדי שתהיה לנו שייכות עם ועם מדרגתם [כמו שכתוב (ש"ה"ש א ח) 'אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן', ופירש רש"י: 'אם לא תדעי לך' כנסייתי ועדתי, 'היפה בנשים' בשאר אומות, איכה תרעי ותנצלי מיד המציקים לך להיות ביניהם ולא יאבדו בניך, התבונני בדרכי אבותיך הראשונים שקבלו תורתו ושמרו משמרתו ומצותי ולכי בדרכיהם]. והנה אמרו חז"ל (מו"ק יז.) אמר רבי יוחנן מאי דכתיב (מלאכי

עבודת האדם לייחד הגשמיות עם הרוחניות

בית אהרן (עמ' קמג). ובאילה הרה"ק רבי נפתלי מליטאוויסק בן הרה"ק רבי שמעון מיערוסלאב (עמ' קמא) הובא כן בשם הרה"ק מרוזין ע"ה].
ואלו דברי הרמב"ם ע"ה בשמונה פרקים (פ"ה) שמכלל מצות (לעיל ו ה) 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך', שיהיו כל חלקי נפשנו מיוחדים לאהבת ה', וכל מעשינו הגשמיים יהיו מכוונים לאהבת ה' ועבודתו, ובזה יתקיימו דברי חז"ל (ברכות סג.) על הכתוב 'בכל דרכיך דעהו' אפילו לדבר עבירה, היינו שאפילו דברים שיש בהם צד עבירה נעשה אותם לשם שמים.

התחדשות התורה בכל יום

היום הזה ה' אלקיך מצונו לעשות (כו טז).
כתב רש"י דברי חז"ל שדרשו מכאן **היום הזה ה' אלקיך מצונו** בכל יום יהיו בעיניך חדשים, כאלו בו ביום נצטוו עליהם. וכן על הפסוק (שמות יט א) 'ביום הזה באו מדבר סיני מפרש רש"י **הקדוש** שלפניך כתוב 'ביום הזה' ולא 'ביום ההוא', כדי שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו. ויש לדעת שלא בכדי יזכה האדם להשגה זו, אלא רק על ידי הכנת הלב כראוי רק אז זוכה להתחדשות תמידית, ואז דברי תורה מתחדשים בו בכל יום, כמו שמברכים 'ברוך אתה וכו' נותן התורה', לשון הווה, לומר שנתנת התורה מתחדשת בכל יום ויום, כמבואר **בשל"ה הקדוש** (תולדות אדם בית ה') בשם הדרת **קודש**, שלפניך תקנו לברך 'נותן התורה' לשון הווה, על הארת התורה המתחדשת בכל יום. וכך פירש הט"ז (או"ח סי' מז סק"ה): ונראה לי עוד שתיקנו לחתום נותן התורה שיש במשמעותו לשון הווה, ולא נתן בלשון עבר, אלא הכוונה שהוא יתברך נותן לנו תמיד בכל יום תורתו, דהיינו שאנו עוסקים בה וממציא לנו הוא יתברך בה טעמים חדשים.

הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים [וזה לשון הרמ"א (סי' א ס"א): 'שויתי ה' לנגדי תמיד' (תהילים טז ח), הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלהים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כשיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדבורו במושב המלך. כל שכן כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר (ירמיה כג כד) 'אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'', מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד].

ועוד סעיף יש (שם סי' רלא ס"א), בכל מה שיהנה בעולם הזה לא יכוון להנאתו אלא לעבודת הבורא יתברך, כדכתיב (משלי ג ו) 'בכל דרכיך דעהו' [וזה לשון השלחן ערוך: בכל מה שיהנה בעולם הזה לא יכוין להנאתו אלא לעבודת הבורא יתברך, כדכתיב (משלי ג ו) 'בכל דרכיך דעהו', ואמרו חכמים (אבות פ"ב מי"ב) כל מעשיך יהיו לשם שמים, שאפילו דברים של רשות כגון האכילה והשתיה וההליכה והישיבה והקימה והתשמיש והשיחה וכל צרכי גופך, יהיו כולם לעבודת בוראך או לדבר הגורם עבודתו].

ואמר על כך הרה"ק רבי זושא מאניפולי ע"ה שכל עבודת ה' של האדם תלויה בסעיפים אלו, והרמז לכך הוא בדבריו של אליהו הנביא לבני ישראל (מלכים א' יח כא) 'עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים', כלומר עד מתי לא תתגברו לקיים את שתי ההלכות האלו, לזכור את ה' בכל שעה ולעשות את כל המעשים לכבודו יתברך [הוספות מהרצ"א על סור מרע ועשה טוב (אות לו)]. וראה גם בליקוטים מהרה"ק רבי אשר מסטאלין, הנדפס בסוף ספר

וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה וְגו'. וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית פְּרֵי הָאֲדָמָה וְגו'. (כו א-ב). מעיקרי עבודת האדם לבוראו הוא לייחד את גשמיות העולם עם הרוחניות, שעל זה אנו אומרים קודם כל מעשה המצוות לייחד שם יו"ד ה"א בו"ו ה"א, והרמז הוא כי שם י"ה רומז לרוחניות העולם ושם ו"ה רומז לגשמיות העולם [כמו שאמרו בתיקוני זוהר (הקדמה ט:)] ששם הוי"ה ראשי תיבות 'שמחו השמים ותגל הארץ'. נמצא שאותיות י"ה רמז לשמים הרוחניים ואותיות ו"ה רמז לארץ הגשמית], וזוהי עבודת האדם לייחד את הגשמיות עם הרוחניות, ועל ידי קיום מצוות התורה במעשה גשמי זוכים להשיב את הגשמיות ולהופכה לרוחניות [ובאמת לעתיד לבוא יהיה השם יהי"ה (ליקוטי תורה להאריז"ל זכריה יד ט), רמז לכך שגם הגשמיות תתהפך לרוחניות, וגם אותיות ו"ה ישובו להיות י"ה (תשואות חן ראה ד"ה עשר הב')].

כשיהודי מישראל מרומם את הגשמיות זוכה בכך להביא ביכורים לה'. כפי מה שאמר הרה"ק בעל **תשואות חן ע"ה** (ד"ה והיה) שבמצות ביכורים נאמר **והיה כי תבוא אל הארץ וגו' ולקחת מראשית פרי האדמה**, שעל ידי שמייחד במעשיו שם 'והיה' על ידי ייחוד הגשמיות שהוא ו"ה עם הרוחניות שהוא י"ה, אזי יזכה לקחת מראשית פרי האדמה ולהשיבה אל הקדושה, וזה סוד מצות הביכורים לקרב את הארציות אל התורה הנקראת 'ראשית'.

קידוש הגשמיות על ידי שזוכרים תמיד את ה' יתברך

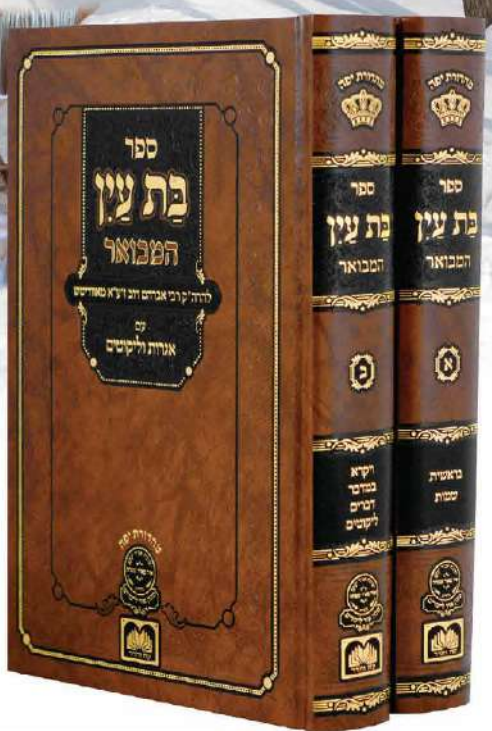
והעצה לזכות לקדש את העשייה הגשמית היא על ידי שיתכוון בכל מעשיו לשם שמים, ושני סעיפים התייחדו לכך בשולחן ערוך, והם הסעיף הראשון (או"ח סי' א ס"א) 'שויתי ה' לנגדי תמיד' (תהילים טז ח) הוא כלל גדול בתורה ובמעלות

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להפיץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
ניצוב ועימוד: שוקי קנר

אומנות הענווה

טעמים של 'לעתיד לבוא'

בת עין המבואר - אור אין סוף של הכנעה וענווה

ענווה היא תכלית כל המדרגות, וצריך לבארה. שר הענווה הרה"ק רבי **אברהם דוב זיע"א מאאוריטש** סולל באומנות אומן דרכים של הכנעה אמיתית כאין, כאשר לא די שהיא עוקרת את השלימזליות והענווה הפסולה, אלא אדרבה, הענווה נתעלית להיותה מזרז ראשון במעלה להתחדשות, שמחה ואור בהיר בעבודת הבורא "**זיוסיפו ענווים בה' שמחה**" מהדורת פאר | אגרות וליקוטים נבחרים | ביאורי החסידות | ציוני החסידות | פרקי תולדות מורחבים ומאירים | שער המפתחות

בת עין המבואר
מהדורה חדשה ללא ביאור
פורמט גדול | פורמט קטן

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

איצרות המגיד ממעזריטש

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

להעלות הניצוצות שבדברי גשמיות לשרשם

במאמר זה של מרן המגיד ממעזריטש לומדים אנו יסוד הליכות חייו של האדם בעולם הזה, כפי שחיצוניותו מסתירה ומעלימה על רצון השם יתברך וחיותו שבכל נברא, ואף בהליכות האדם בחלק התורה שנתגלה בעולם הזה, דהיינו התורה הקדושה כפי שנתלבשה ונתגלתה בעולם הזה.

נטייתו הטבעית של כל אדם הוא להיות תושב קבוע במקום בו הוא נמצא, והוא מחפש את ישוב הדעת והקביעות הכלולה באותו מקום, "להשתקע שם" בכל מציאותו העצמית של אותו הענין שהוא עוסק בו ואשר יש בו כח מיוחד למשוך את האדם להיות בו יותר ויותר. פונה אלינו רחמנא הוא הקב"ה האהוב אותנו ומרחם עלינו כרחם אב על בנים, ומצוה אותנו 'והיה כי תבא אל הארץ' (דברים כו א), ואז ממילא - 'וישבתה בה', יודע אני כי יש בך נטייה לבא אל הישוב ולשבת במושב קבע.

אם כן, זאת עשו איפא, התבונן נא בכל נברא, מאין בא ולאן הוא הולך, מה היא מציאותו ומאין שורש קיומו, שהרי הצורה החיצונית שבכל דבר וממשותו שהוא החומר הם דמיון העובר וחולף - כמובן לכל משכיל בר דעת, אך כשיתבונן האדם בכל הנבראים לא רק בחיצוניות להביט אל גודלו טבעו ומזגו של הנברא, אלא יוסיף ויתבונן ויביט מי ברא אותו הדבר, על ידי החכמה השורה באותו דבר, ואשר חלק החיצוני של השפעתה ניכרת באופן בריאתו צמיחתו וקיומו יש מאין, כמאמר (תהלים קד כד) 'כולם בחכמה עשית', על ידי זה נתגלה לפניו בראיה ברורה המציאות האמיתית בכל הנבראים אחדותו יתברך, ולא יסתירו הנבראים את גילוי אלקותו יתברך שמו, אלא אדרבה ככל שיוסיף ויתבונן בכל הנבראים כן יתברר לעיניו הציור השלם של גדלות השם יתברך המתפשטת בכל הנבראים, ואז תתפרץ מלבו הקריאה (שם) 'מה רבו מעשיך ה', כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קניינך'.

ואם חפץ אתה באמת להיות דבק באותו דבר, התבונן נא מה היא מציאותו העצמית והאמיתית של אותו נברא, הלא הוא דבר ה' המחיה ומקיימו, אם כן שורש חפץ זה ורצון זה שיש לך להיות דבוק באותו הענין הוא החפץ והרצון של הנשמה להיות דבוק בשרשה העליון א-ל חי, אשר ברוח חזק משבר הרים ומנפץ סלעים תחפוץ להתנתק ממוסרות הגוף המשוקע בחומריות, ולהתדבק בחיים הנצחיים אשר בהם כלולים כל העריבות והמתקיות שבעולם כרצון שלהבת הנר להתכלל בשורש האש, וזהו מושב קבע בעולם הבא.

ואם כן בבואך לעסוק באיזה ענין גשמי או רוחני יהיה מה שיהיה, התבונן נא בה' אחד המאחד את כל הנבראים בכל עת ומקום, ועשה את אותו הענין הגשמי או הרוחני באכילה או בתורה ותפילה מתוך מחשבת הדביקות אחרי התבוננך וידיעתך את שורש קיומו של הדבר ההוא, כי בוודאי כאשר החכם מבין את שורש החיות של התאוה המתעורר יחד עם מעשים הגשמיים, יודע שהיא חיות החכמה השורה בו באופן של גלות שאין מהותה האמיתית מאירה בו אף על פי שהיא כל חיותה, מיד נחה עליו רוח השתוקקות ורצון להיות דבוק בזה החכמה שהיא אמיתיות התענוג שבתאוה היא, והחכמה היא הראויה לחכמים, והיא משוש כל התאוות והיא החכמה הנקראת קברות התאוה, ובזה מעלה משם את חלקי החכמה שהם ניצוצות הקדושה שאר בהם.

ולא רק בענייני גשמיות צריך אזהרה וזירוז מיוחד אלא אף בתורה, שהרי מטבע האדם העובד את בוראו כי בבואו לעסוק בתורה הקדושה מיד מרגיש הוא כאדם השב לביתו ומוגן הוא מכל מיני חיות רעות, אבל הנה גם בבית האדם אם לא ישגיח על דבריו וילך בחושך ואפילה יכול הוא להנזק נזק גדול, כי התורה הקדושה היא שורש החיים אבל נתלבשה ונתכסתה בכל מיני כיסויים, עד שהעוסק בה שלא בזכות וטהרה נעשית לו סם המות, כי הוא דבוק בלבושי התורה ולא בעצמיותה המתוק מדבש ונופת צופים, אם כן כמה צריך להזהר שגם בעוסקו בתורת החיים ידע ויבין לפני מי הוא עומד ובמי הוא רוצה להדבק, במלך מלכי המלכים הקב"ה חי החיים, וגם בזה מעלה את ניצוצות הקדושה הנעלים שבנבראים שמקבלים חיות מאותיות התורה, ועל ידי לימוד התורה בטעמים נקודות תגין ואותיות מתקן אותם.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

הַמְשֵׁךְ הַפְּסוּקִים [דברים כו א-ב]. וְהָיָה כִּי תָבֹא כו'. וְאֶפְשָׁר לומר על פִּי רַמָּז, כִּי הַפְּסוּקִים אֵאלוּ מוֹרִים וּמְלַמְדִים אֶת הָאָדָם הַנְּהַגְתּוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּדִי שִׁיזְכֶּה בָהֶם לְעוֹלָם הַבָּא.

כִּי הִנֵּה יָדוּעַ שְׁעוֹלָם הַבָּא שְׁהוּא עוֹלָם הַתַּעֲנוּג הַנִּקְרָא גַם 'בִּינָה', נִקְרָא אֶרֶץ, וְנִקְרָא יִרְשָׁה וְנַחְלָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיהו ס כא) 'צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ', וְנֶאמַר (משלי ח כא) 'לְהַנְחִיל אֱהָבֵי יֵשׁ'.

וְהוּוּ אִמְרוּ 'וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאֶרֶץ, פְּרוּשׁ כִּי', לְשׁוֹן כְּאֲשֶׁר, רוּצָה לומר כְּאֲשֶׁר תִּרְצוּ לְבֹא 'אֶל הָאֶרֶץ' - הַעֲלִינָה - 'אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ, כִּי כָל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וִירְשָׁתָהּ, לִירְשָׁה יִרְשֵׁת עוֹלָם, בְּכַדִּי שְׁלֹא תִצְטָרֶךְ לְהַתְגַּלְגַּל ולחזור לעולם הזה כדי לחזור ולהשיג מתוכו את הארת עולם הבא, אלא רק וְיִשְׁבַּת בָּהּ' יְשִׁיבָה עוֹלָמִית וְנִצְחִית, כִּכֶּה תִתְנַהֵג וְתִזְכֶּה. וְלִקְחָתָ מֵרֵאשִׁית' וגו', רוּצָה לומר רֵאשִׁית תְּחִילַת וְעִיקַר כּוֹנֵנְתָ בְּלִקְחָתָ מֵעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הַנִּקְרָא "אדמה" על שם הגשמיות, יְהִיָה מֵרֵאשִׁית, שֶׁהִיא הַחֲכָמָה, שְׁנֶאמַר (תהלים קיא י) 'רֵאשִׁית חֲכָמָה' וגו', פְּרוּשׁ שֶׁכָּל עֲנִינֵי עוֹלָם הַזֶּה מְעַרְב בָּהּ נִיצוּץ קָדוֹשׁ שֶׁהִיא הַחֲכָמָה כִּידוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שם קד כד) 'כֹּלָם בַּחֲכָמָה עֲשִׂית', החיות של כל דבר היינו התענוג שבו הוא ניצוץ מעולמות קדושים (-שבעת המידות), וכך זה הפנימי המכוסה במראה החיצוני של הנברא הוא בבחינת ניצוץ הנשמה שבו, והוא חיות השם יתברך הנמצא בכל דבר ומקיימו ומהווה אותו מאין ליש.

לְכֹן כָּל לִקְחָתָ וְעֲשִׂיתָהּ, הֵן בְּאֲכִילָה שְׁלָךְ וְהוּוּ בְּשִׁאֲרֵי עֲשִׂוֹת, יְהִיָה הַכֹּל עֵקֶר הַשְּׁגָחָתָ וּמִגְמָתָהּ עַל הָרֵאשִׁית שְׁבוּ, שֶׁהִיא הַחֲכָמָה הַקְּדוּשָׁה שְׁבוּ, צִרִיךְ שֶׁלַּתְחִילָה כָּל עֵיקֶר הַלִּקְחָה וְהַעֲשִׂיָה תְהִיָה מִתּוֹךְ נְקוּדַת הַחֲכָמָה, שֶׁכִּשְׁהָאָדָם מִתּוֹקֵן בְּרֵאשִׁיתוֹ הֵרִי עֵצִם גִּישְׁתּוֹ לְמַעֲשֵׂה הַגִּשְׁמִי הוּא מִתּוֹךְ רִצּוֹן וְתִשׁוּקָה לְהַתְדַבֵּק בְּחִיּוֹת הַחֲכָמָה אֲשֶׁר בּוּ.

וְלָכֵן אָמַר 'מֵרֵאשִׁית' וְלֹא כָּל רֵאשִׁית (מנחות פד:). כִּי כָּל גִּשְׁמִיּוֹת הוּא, וְלֹא תַטְעָה לומר שבגלל שיש בו ניצוץ קדוש הותרה הרצועה לשמוח ולהתענג בתענוגי עולם הזה, לא כן הוא, כי התענוג מתפשט באופן של עירוב רע בטוב, רק שִׁישׁ בּוֹ קִצְתָ קִדְשָׁה שֶׁהִיא רֵאשִׁית, כְּנֹזֶפֶר. וּמִמִּילָא הַדְרֵךְ אֲשֶׁר שִׁיָּהּ

האדם דבוק בניצוץ הוא על ידי שמגביר את העונג של הנפש האלוקית על פני התאוה של הנפש הבהמית, המבלבלת את האדם בדמיון שהחיות הוא מכח החומר הגשמי, והאמת היא בהיפך, שהדמיון המקשר את התענוג בעקבות החומר והמעשה הגשמי הוא מחזה שקר, ועצם התענוג הוא באותיות התורה המכונה 'אוכל' והמתפשטת אל גשמיות ה'מאכל'. **וְתִהְיֶה כָּל כּוֹנֵנְךָ לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוּצוֹת אֶל שְׂרָשָׁם לְמָקוֹם קִדְשָׁה עֲלֵיוֹנָה, כִּי זֶהוּ עֵקֶר עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה.** כוונתו של האדם תהיה באכילתו או בשאר תענוגי עולם הזה, שעל ידי שיגביר את חכמתו על תאוותיו יעלה את כח החכמה שבמאכל לעולם קדושת החכמה העליונה.

וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב מְרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאָדָמָה, שֶׁהֵם הַנִּיצוּצוֹת שֶׁבַתוֹף הַצּוֹמֵחַ, שֶׁהֵם הַמְרֵאשִׁית שֶׁבַתוֹךְ פִּירוֹת הָאָדָמָה הַמִּתְגַּלָּה עַל יַד הַתְּעוּנֹגִים שֶׁבָּהֶם, וְנִצְטוּוּיָו לְבַרֵּךְ אֶת הַמְרֵאשִׁית שֶׁהוּא הַחֲכָמָה מִתּוֹךְ הַחֹמֶר שֶׁבוּ, וְלֹא מִיַּבְעֵיָא שֶׁתְּרַאֲהָ לְבַרֵּךְ מִתּוֹךְ הַצּוֹמֵחַ, אֲלֵא אֶפְלוּ הַדָּבָר שֶׁהוּא קֶשֶׁה יוֹתֵר, וְהֵייוּ 'אֲשֶׁר תִּבְיָא מֵאַרְצָךָ, פְּרוּשׁ אֶפְלוּ מִדְּבָר שֶׁהוּא אֲרֻצִּיּוֹת גְּמוּרָה, שֶׁהוּא הַדּוֹמָם, שֶׁהוּא גְּשָׁמִי יוֹתֵר מִצּוֹמֵחַ, נְקוּדַת הַחֲכָמָה אֲשֶׁר בּוֹ נִתְלַבְּשָׁה בְּלִבוּשֵׁים וְהַסְתֵּרִים יוֹתֵר, וּמְמִילָא הַתְּעוּנֹג שֶׁבוּ מִתְגַּלָּה בְּאוֹפֵן מוֹעֵט יוֹתֵר וּמְמִילָא גַם נְקוּדַת הַחֲכָמָה בְּאֵה לְבִירוֹר רַק עַל יַד הַתְּאֻמָּצוֹת גְּדוּלָה יוֹתֵר.

וְלֹא הַזְּכִיר כָּאֵן הַנִּיצוּצוֹת שֶׁבַתוֹף בְּעֲלֵי חַיִּים, מִפְּנֵי שֶׁבְּנִקְל יוֹכֵל לְהַעֲלוֹתָם אֶל הַקִּדְשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאֵיִתָּא בְּכַתְבֵי הָאֲר"י זִלְה"ה (ספר הליקוטים בראשית פרק א) עַל פִּי הַיְדוּעַ שֵׁישׁ אַרְבַּע דְּרָגוֹת וְהֵם דּוֹמָם צוֹמֵחַ חַי וּמְדַבֵּר, וְהַדּוֹמָם הוּא מִיסוּד הָעֵפֶר, כּוֹלוֹ חוֹמֵר, וְיֵשׁ לוֹ עֲלֵיָהּ קֶצֶת עַל יַד צוֹמֵחַ מִיסוּד הָעֵפֶר שֶׁהוּא הָאָדָמָה 'צוֹמֵחַ' שֶׁהֵם כָּל הַמְאֻכְלִים הַצּוֹמְחִים וּמוֹכֵנִים לְאִכִּילָהּ, וְיֵשׁ לָהֶם עֲלֵיָהּ עוֹד עַל יַד הַחַי שֶׁהוּא בְּדִרְגָה גְּבוּהָה יוֹתֵר, וְהַשְּׁלֵמַת הָעֲלִיָּהּ הִיא עַל יַד אִכִּילַת הַמְדַבֵּר שֶׁהוּא הָאָדָם הַמַּעֲלָה אֶת כָּל הַנְּבֵרָאִים לְשֶׁרֶשׁ, עַל יַד בַּחֲנִית חֲכָמָה שֶׁבוּ שֶׁבוּ מוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה, וְנִמְצָא שֶׁנִּקְל לְאָדָם לְהַעֲלוֹת אֶת הַחַי שֶׁבוּ כִּבְרַר וְהַדּוֹמָם וְהַצּוֹמֵחַ, יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר אִכִּילַת הַצּוֹמֵחַ עֲצוּמוֹ שְׁעֵדִיין לֹא נִתְבַּרֵּר כָּלֵל.

וְהַדָּר אָמַר, לֹא תִימָא שְׂאֲנִי מִזְהִירָךְ רַק בְּדָבָרִים גְּשָׁמִיִּים שֶׁהֵם דּוֹמָם צוֹמֵחַ חַי, אֲלֵא אֶפְלוּ בְּדָבָרִים הַרוּחָנִיִּים, שֶׁהֵם דְּבָרֵי תוֹרָה. וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב 'אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לְךָ' שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּמִתְנָה, כְּמֵאֲמַר הַגִּמְרָא (גְּדִרִים לז.) מַה אֲנִי בַחֲנִינִם אִף אֶתֶם בַּחֲנִינִם, וְלִכֵּן מִן הַהִכָּרַח שְׁעֲלִיָה קָאִי הַפְּסוּק 'נֹתַן' שֶׁהוּא לְשׁוֹן מִתְנָה.

וְמַה גַּם טַעַם נוֹסֵף לִכְךָ שֶׁבַתִּיבוֹת 'נֹתַן לְךָ' נִרְמַזָה הַתּוֹרָה, שְׂאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (טורי זהב או"ח סימן מ"ז סק"ה). מַה שְׂאֲנוּ מְבָרְכִין

בְּרוּךְ אַתָּה ד' נֹתַן הַתּוֹרָה, כִּי הֵשֵׁם יִתְבַּרְךָ נֹתַן הַתּוֹרָה לְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּתַמִּידוֹת, שְׂמוּצָא בְּכָל עֵת וְעַת טַעַמִּים חֲדָשִׁים, שֶׁהִיא עֵצָם אֹר אֲלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ כִּפִּי שֶׁהוּא בְּגִלּוּי בְּלִי שׁוֹם רִיחֹק וּפִירוֹד, וּמְמִילָא יֵשׁ בָּהֶם הַתְּחַדְּשוֹת בְּכָל עֵת וְעַת, מִפְּנֵי שֶׁהֵטַעַם שֶׁבַתוֹרָה מַחוּבֵר לְשֶׁרְשׁוֹ בְּאוֹר אֵין סוּף בְּלִי מַחֲיָצוֹת, כְּמִים הַמְּחוּבָּרִים לְמַעֲיִין וְנוֹבְעִים מִשָּׁם בְּכָל עֵת מִים חֲדָשִׁים, לְכַךָ אָמַר 'אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לְךָ', שֶׁתִּזְכּוֹר בְּשַׁעַת הַלִּימוּד שֶׁהַתּוֹרָה אֵינָה חֲכָמָה כְּשֶׁאֵר הַחֲכָמוֹת אֲלֵא חֲכָמַת ה', וְה' אֱלֹקֶיךָ הוּא אֲשֶׁר נֹתַן לְךָ חֲכָמָה זֹאת.

וְלֹא תִימָא מֵאַחַר שְׂאֲנִי עוֹסֵק בְּתוֹרַת ה' וּבְמִצְוֹת שֶׁהֵם קִדְשָׁה גְּמוּרָה, אִף בְּלִי כּוֹנֵנָה הֵם מַעֲצָמָם קְדוּשִׁים, אֶל תֵּאֲמַר כֵּן, אֲלֵא הַתּוֹרָה מְלוּבֶשֶׁת בְּלִבוּשֵׁים גְּשָׁמִיִּים כְּמַלְכָה הַנְּסֻתֶרֶת מֵאַחוּרֵי וִילוּן, שֶׁהִרִי עוֹסֵקֶת בְּעִנְיָנִים גְּשָׁמִיִּים, אֲלֵא אֲדַרְבְּא, דּוֹקָא בְּדָבָר שֶׁבְּקִדְשָׁה תִּהְיֶה כּוֹנֵנְךָ רְצוּיָהּ וּמַחֲשַׁבְתָּהּ זָכָה, עַל הָאָדָם לְגַלוֹת אֶת הַנִּשְׁמָה שֶׁבַתוֹרָה וּבְמִצְוֹת הַתּוֹרָה עַל יַד כּוֹנֵנְתוֹ וּמַחֲשַׁבְתוֹ לְהַתְּדַבֵּק בְּשַׁעַת עֲשִׂיַת הַמִּצְוֹת בְּקִבָּה שְׁכוּנָה זֹאת הִיא נִשְׁמַת הַמִּצְוֹת, וְדַבְּרוּךְ שְׁלוֹם, כְּשֶׁהַדִּיבּוֹר יוֹצֵא מִכָּל חֲלָקֵי נִפְשׁ הָאָדָם - מַחֲשַׁבְתוֹ וְנְקוּדַת לְבוֹ הַכּוֹלֵלֶת אֶת כָּל הַמִּידוֹת, הוּא מְכוּנָה "שְׁלוֹם" שֶׁהוּא תוֹאֵר לְמִידָה שֶׁל הַתְּקַשְׁרוֹת כָּל הַמִּידוֹת הַיּוֹצְאוֹת לְפִעוּל יַחֲדוֹ בְּקִדְשׁ הַדִּיבּוֹר.

כִּי חַיִּים הֵם לְמִצְאֵיהֶם (משלי ד כב), וְדִרְשׁו חז"ל (עירובין נד.) אֶל תְּקִרִי לְמִצְאֵיהֶם אֲלֵא לְמוֹצֵאֵיהֶם בְּפֶה, שְׂיִהְיֶה נִכְרָ בְּכָל דְּבַר וְדַבּוּר הַיּוֹצֵא מִפִּיךָ כָּל אוֹת וְאוֹת וְנִקְדִּי וְטַעַמֵי שְׁבוּ, וְנִתְבָּאֵר בְּכַתְבֵי הָאֲר"י (עץ חיים שער ופרק במ"ת) וּבִסְפָרֵי הַחֲסִידוֹת כִּי הָעֲבוּדָה הַפְּנִימִית שֶׁבְּטַעַמִּים נְקוּדוֹת וְתַגִּין מְכוּוֹנֶת כִּנְגַד הַכּוֹנֵנָה הַרְצוֹן וְהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבְּמִצְוָה, שֶׁהֵטַעַמִּים הֵם כִּנְגַד הַרְצוֹן וְהַתְּעוּנֹג, הַנְּקוּדוֹת וְהַתְּגִין כִּנְגַד הַדִּיבּוֹר, חֲלָקֵי הַמַּחֲשָׁבָה, וְהַאֲוִתִּיּוֹת עֲצָמָן כִּנְגַד הַדִּיבּוֹר, וְשִׁלּוּשָׁה חֲלָקִים אֵלוּ נִרְמְזוּ בְּלִשׁוֹן רַבִּינוּ כֵּאֵן "תִּהְיֶה כּוֹנֵנְךָ רְצוּיָהּ וּמַחֲשַׁבְתָּהּ זָכָה, וְדִיבּוּר שְׁלוֹם", וְעִיקַר הָהַעֲלָאָה הִיא עַל יַד הַטַּעַמִּים דֵּהֵינּוּ הַתְּעוּנֹג וְהַנְּעִימוֹת שֶׁבְּשַׁעַת הַלִּימוּד [שְׁשִׁיךְ בְּתוֹרָה שֶׁבַעֵל פֶּה שֶׁאֵין בָּהּ טַעַמִּים].

וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב 'וְשִׁמְתָּ בְּטָנְא, כִּי טָנְא רְאִשֵׁי תְּבוֹת טַעַמִּים נְקִדּוֹת אוֹתִיּוֹת, וְלֹא הַזְּכִיר כָּאֵן תְּגִין מִפְּנֵי שְׂאֲנִים בְּמִבְטָא, הַתְּגִין מוֹרוֹת עַל הָאוֹרוֹת כִּפִּי שֶׁהֵם מַחוּץ לְאוֹתִיּוֹת וּמֵאִירוֹת עֲלֵיהֶם בְּאוֹפֵן 'מְקִיף', וְהֵם אֲמַצְעֵי לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹכָם אֶת הַנְּקוּדוֹת וְהַאֲוִתִּיּוֹת, וְהִיא בַּחֲנִית הַיְסוּד וְהַהֲתַקְשְׁרוֹת אֶל שׁוֹרֵשׁ הָאוֹתִיּוֹת, בַּחֲנִית הַטַּעַמִּים וְהַנְּקוּדוֹת שֶׁהֵם הַרְצוֹן וְהַמַּחֲשָׁבָה.

וְלִשׁוֹן 'וְשִׁמְתָּ' הוּא מְלִשׁוֹן 'וְשָׂמוּ' הָאָמֹר (ויקרא ו ג) בְּתִרְוִמַת הַדָּשָׁן, שְׁדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (פסחים כז, ב) וְשָׂמוּ בְּנִחַת, וְשָׂמוּ שְׁלֵא יִפְאָר, וְשְׁלֵא יִזְרַק, כֵּן הוּא כָּאֵן וְשִׁמְתָּ בְּטָנְא בְּנִחַת, וְשְׁלֵא יִפְאָר

וְיִזְרַק הַתְּבָה בְּלִי כְּנֵנָה, רַק בְּנִחַת וּבְמִתּוֹן, שְׂיִהְיֶה נִכְרָ הַמְּבֻטָא וְהַטַּעַמִּים וְהַנְּקִדּוֹת הַיִּטֵּב, כִּי הֵם הַמְּנַהֲגִים אֶת הָאוֹתִיּוֹת וְחַיּוֹתָם כִּיְדוּעַ, שֶׁאֵי אֲפֻשֶׁר לְהוֹצִיא אֶת הַתִּיבָה מִהַמַּחֲשָׁבָה לְפִעוּל דִּיבּוּר בְּלִי נְקוּדוֹתֶיהָ הַמּוֹרוֹת עַל אֹפֵן הַגִּיּוֹתָהּ, וְהֵטַעַם שֶׁבוּ נִרְגַּשְׁתָּ הַכּוֹנֵנָה וְהַרְצוֹן, וְזֶה מוֹרָה עַל הַנְּקוּדָה הַפְּנִימִית שֶׁל נִשְׁמַת הַתִּיבָה שֶׁנִּמְשַׁכֶּת עַל יַד נְקוּדוֹתֶיהָ וְטַעַמֵיהָ.

וְכֵאֲשֶׁר תִּתְנַהֵג כֵּן 'וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם' רוּצָה לומר שְׂתִּהְיֶה הוֹלֵךְ מִמְדֻרְגָה לְמִדְרָגָה לְמַעַלָּה עַד 'אֶל הַמָּקוֹם' הָעֲלִיּוֹן אֶל שׁוֹרֵשׁ נִשְׁמַתְךָ הָעֲלִיּוֹן, זֶה הַכּוֹנֵנָה בְּתִיבוֹת 'אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נֹתַן לְךָ, וְתַעֲלָה הַכָּל אֶל הַקִּדְשָׁה וְתִזְכָּה לְהַעֲלוֹת אֶת כָּל הַמְאֻכְלִים וְהַחֲפָצִים שֶׁאֵתָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם וּמִתְעַנֵּג מֵהֶם - אֶל הַקִּדְשׁוּהָ מִכַּח כּוֹנֵנְךָ הַטְּהוּרָה, וְזֶהוּ 'אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ, כִּי זֶהוּ בַּחֲרִית הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, וְנִחַת רוּחַ, וְעֲשִׂיתָ רְצוֹנוֹ, וְעִקְר עֲבוֹדָתוֹ נִמְצָא 'אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא נִתְיַנֵּת עִם לִכְךָ שְׁעַל יַד עֲבוּדָה זֹאת תִּזְכָּה לְהַגִּיעַ 'אֶל הַמָּקוֹם' הַנִּרְצָה לְגַלוֹת אֶת שׁוֹרֵשׁ נִשְׁמַתְךָ, כִּיּוֹן שְׁכוּנָה זֹאת הִיא שׁוֹרֵשׁ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, וּבְנִדְאֵי יִשְׂרָהּ שְׂכִינְתוֹ עֲלֶיךָ שִׁיבְחָר בְּמַחֲשַׁבְתֶּיךָ וְיִשְׂרָהּ עֲלֵיהֶם, כְּשֶׁתַּחֲשׁוּב בְּאֵהֲבָתוֹ יִשְׂרָהּ בְּמִידַת הָאֵהָבָה וְכְשֶׁתַּחֲשׁוּב בְּמִידַת יִרְאָה יִרְאָה בְּמִידַת הִירְאָה.

וְזֶהוּ 'לְשׁוֹן שְׂמוֹ שֵׁם' וְהַכּוֹנֵנָה הִיא אֶל הַשְּׂרָאֵת הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת כ כא) 'בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי וְתִרְגְּמוּ בְּאֵתֵר דְּשְׂכִינְתִּי תִמֵּן וְהֵייוּ בְּמָקוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה כָּל מַעֲשָׂיו וְגַם מְקִיִּים הַמִּצְוֹת וּמְדַבֵּר בְּתוֹרָה וְתַפִּילָה בְּכוּנָה רְצוּיָה לְדַבֵּק עֲצָמוֹ לְהַקְבֵּה, 'אֲבֹא אֵלֶיךָ וּבְרַכְתִּיךָ' וְתִזְכָּה לְחַיֵּי עַד וְנִצְחִיִּים. כְּשֶׁהָאָדָם נִתְדַבֵּק בְּשְׂכִינְתוֹ יִתְבַּרְךָ זֹכָה לְהַתְּאַחַד עִם מְקוֹר הַחַיִּים וְדַבֵּק בְּעַצֵּם הַחַיִּים בְּרוּךְ הוּא.

וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב הַפְּתוּב בְּלִשׁוֹן 'וְהִיָּה, שֶׁהוּא לְשׁוֹן שְׂמִחָה, כִּי עִקְר הָעֲבוּדָה הָעֲבוּדָה הַרְצוּיָה וְהַעֲיִקְרִית הִיא בְּאוֹפֵן שְׂתִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵב וּבְהַתְּלַהֲבוֹת גְּדוּלָה, וְזֶה נִקְרָא שְׂמִחָה שֶׁל מִצְוָה, כִּי הָעוֹבֵד מֵאֵהָבָה שְׂמִיחַ תְּמִיד בְּעֲבוּדָתוֹ יוֹתֵר מִכָּל דָּבָר שֶׁבְּעוֹלָם, וְגַם תְּגַרֵּם לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוּצוֹת - כְּנִזְכָּר - מִכָּל דָּבָר גְּשָׁמִי, דּוֹקָא עַל יַד שְׂמִחָה אֲפֻשֶׁר לְהַעֲלוֹת אֶת הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים, שְׁעַל יַד הַשְּׂמִחָה זֹכָה לְהַתְּדַבֵּק בּוֹ יִתְבַּרְךָ שְׂמוֹ, וְלְהַעֲלוֹת אֶת הַחַיּוֹת שֶׁבְּנְבֵרָאִים אֶל הַתְּעוּנֹג הָאֲלֹקִי שֶׁהוּא שׁוֹרֵשָׁם, כִּי עוֹז וְחִדּוּהָ בְּמִקוּמוֹ. וְגַם לָהֶם תִּהְיֶה שְׂמִחָה גְּדוּלָה בְּזֶה, כְּמוֹ שְׂאֵיִתָּא בְּכַתְבֵי הָאֲר"י זִלְה"ה (סִידוֹר הָאֲרִיז"ל לְהַרְבֵּ רַבִּי שְׁבַתִּי, תַּפְלַת הָעִשְׂיָה), כִּי כְּאֲשֶׁר הָאָדָם מַעֲלָה הַנִּיצוּצוֹת הֵם שְׂמִיחִים וּמְשַׁבְּחִים וּמוֹדִים וּמְזַמְרִים לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, וְאוֹמְרִים 'אֲרוּמָךָ ה' כִּי דְלִיתֵנִי וְגו' (תהלים ל ב). דְּלִיתֵנִי מִלְשׁוֹן הַגְּבוּהָה, הֵייוּ שֵׁישׁ לָהֶם עֲלֵיהָ מִמְדֻרְגוֹת הַנְּמוּכִים שֶׁבָּהֶם הִיוּ, עַל יַד לִימוּד הַתּוֹרָה בְּטַעַמִּים נְקוּדוֹת תְּגִין וְאוֹתִיּוֹת.

רמב"ם המבואר הפרוייקט ההיסקטוריו!

מתמלאה

- 👉 מנופה ומוגה בי"ג נפה
- 👉 ביאור רהוט משולב על הדף
- 👉 כותרות והקדמות נרחבות
- 👉 ילקוט ביאורים מקיף
- 👉 מאות אלפי הערות והוספות
- 👉 חובה לכל בן ישיבה

נין - זכיה ומתנה
 קנין - שביעיים
 קנין - שלחין ושותפין
 קנין - עבדים
 משפטים - שכירות
 משפטים - שאלה ופיקדון ומלווה ולוה א
 משפטים - מלווה ולוה ב
 משפטים - מלווה ולוה ג
 משפטים - טוען ונטען א
 משפטים - טוען ונטען ב
 משפטים - נהלות
 שופטים - סנהדרין א
 שופטים - סנהדרין ב
 שופטים - עדות א
 שופטים - עדות ב
 שופטים - אבל
 שופטים - מלכים

קדושה - ביאה א
 קדושה - ביאה ב
 קדושה - ביאה ג
 קדושה - מאכלות אסורות א
 קדושה - מאכלות אסורות ב
 קדושה - שחיטה א
 קדושה - שחיטה ב
 דעיים - שמיטה ויובל א
 דעיים - שמיטה ויובל ב
 קרבנות - קרבן פסח
 קרבנות - בכורות ושגת א
 קרבנות - שגת ב תמורה
 נזיקין - נזקי ממון
 נזיקין - גניבה
 נזיקין - גולה ואבירה א
 נזיקין - גולה ואבירה ב
 נזיקין - חובל ומוק
 קנין - סכירה א
 קנין - סכירה ב

מדעי - ישורי התורה
 מדעי - עבודה זרה
 אהבה - קריאת שמע ותפילה א
 אהבה - תפילה ב
 אהבה - תפילין
 אהבה - ברכות א
 אהבה - ברכות ב מילה
 זמנים - שבת א (א-ט)
 זמנים - שבת ב (ו-טו)
 זמנים - שבת ג (יז-כ)
 זמנים - שבת ד (כא-כה)
 זמנים - שבת ה (כז-ל)
 זמנים - עירובין
 זמנים - שבתת עשור שבתת י"ט
 זמנים - חמץ ומצה א (א-ד)
 זמנים - חמץ ומצה ב (ה-ח)
 זמנים - שופר סוכה וילול שקלים
 זמנים - קידוש החודש
 זמנים - הנעיות מגילה תעבה

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

קוד הקורא אלו

מאוצרות שיחותיו נשיעוריו של
הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

חודש אלו • ראש השנה

חדש!

לשמיעת השיעורים
קו "מחברים"
02-803-9999

מוציאה

תמונות כלי הכסף באדיבות הצורפים

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66